

507

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
 ΤΗΣ
 ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΗΤΟΙ

Γεωγραφικοῖστορικὴ περιγραφὴ τῶν Νομῶν,
 ἐπαρχιῶν, δήμων, πόλεων, χωρίων, ὄρεων, ποταμῶν,
 λιμνῶν, λιμένων, ὄρμων, μονῶν, θερμοπηγῶν,
 κλ. τοῦ βασιλείου.

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι ΣΟΛΩΜΟΥ
 ΤΟΥ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ἀρχαίου μαθητοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς Σερ. τῶν ἐπιπέδων Σχολῆς,
 ταγμα. ἐφεδρ. τοῦ Μηχανικοῦ.

Handwritten signatures and stamps:
 Α. Β. Γ. Δ. Ε.
 ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
 ΕΦΟΡ. ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΑΘΗΝΗΣΙ
 ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑ
 1893

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ

κ. Γυμνασιάρχαι, Σχολάρχαι καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους

Ὁ κ. Ν. Σελωρὸς ἀγγέλλει τὴν ἐκδοσιν **Γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ** τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου πληροῦται κενὸν μέγα ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, ἥτις ὑστερεῖ ἰδίως ἐν τῇ καλλιιεργείᾳ τῆς νεωτέρας Πολιτικῆς Γεωγραφίας καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἱστορίας, ἧς αἱ σελίδες ὄσον νὰ χραχθῶσιν ἀνεξίτηλοι ἐν τῷ νῦν καὶ τῇ καρδίᾳ τῆς σπουδαζούσης νεότητος, δι' ἃ καὶ προθύμῳ συνιτῶμεν πᾶσι τὴν ἀπόκτησιν τοῦ βιβλίου τούτου.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 26 Μαρτίου 1892.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Ν. Δημαρᾶς

Γ. Α. Οἰκονομόπουλος

Σημ. Δι' ὁμοίων ἐγκυκλίων συνιστᾶται τὸ ἔργον καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὑπουργείων, Ἐσωτερικῶν, Ναυτικῶν κλ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΟΛΩΜΟΥ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ.

Ἄκρ.	Ἄκρα	Νρ.	Νομός
Ἄκρτ.	Ἄκρωτήριο	Ὀρ.	Ὄρος
Ἄρχ.	Ἀρχαιότης, ἀρχαῖον	πτ.	Ποταμός
β.	Βουνός	πλ.	Πλάτος γεωγραφ.
Βλ.	Βλέπε	πλγ.	Πέλαγος, πελάγιος
δ.	Δῆμος	πρ.	Πρωτεύουσα
Ἐπ.	Ἐπαρχία	Σδ.	Σιδηρόδρομος
κλ.	Κόλπος	Στ.	Σταθμός
κμ.	Κωμόπολις	Σ. Στ.	Στρατιωτ. σταθμός
κατ.	Κάτοικοι	υ.	Ύψος
λιμ.	Λιμὴν	Φ.	Φάρος
λμν.	Λίμνη	χ.	Χωρίον
μν.	Μονή	χδ.	Χωρίδιον
μ.	Μέτρα	χμρ.	Χείμαρρος
Μκ.	Μῆκος Γεωγρ.	χμ.	Χιλιόμετρα = ἑτάδια
ν.	Νῆσος	ὠρ.	Ὄρα
νδ.	Νησίδιον	λ.	Λεπτά.

ΣΗΜΕΙΑ ΟΡΙΖΟΝΤΟΣ.

Βορ. Βορρᾶς ἢ Βόρειος ἄνεμος
Νότ. Νότος, Νότειος
Ἄν. Ἄνατολή, ἀνατολικός
Δ. Δύσις, Δυτικός.

ΡΟΔΟΝ ΑΝΕΜΩΝ

ΣΗΜΕΙΑ ΠΥΞΙΔΟΣ.

Β.	Βορρᾶς	Τραμουντάνα
ΜΒ.	Μεσοβορρᾶς	Γρέγο Τραμουντάνα
Μ.	Μέσης	Γρέγος
ΜΑ.	Μεσαπηλιώτης	Γρέγο Λεβάντες
Α.	Ἀπηλιώτης	Λεβάντες
ΕΑ.	Εὐραπηλιώτης	Σιρόκο Λεβάντες
Ε.	Εὐρός	Σιρόκος
ΕΝ.	Εὐρόνοπος	Ὅστρια Σιρόκο
Ν.	Νότος	Ὅστριας
ΑΝ.	Λεβάντες	Ὅστρια Γαρμπῆς
Α.	Αἰψ	Γαρμπῆς
ΑΖ.	Λιθοζέφυρος	Πουνέντε Γαρμπῆς
Ζ.	Ζέφυρος	Πουνέντες
ΣΤ.	Σχειρανοζέφυρος	Πουνέντε—Μχίστρος
Σ.	Σκείρων	Μχίστρος
ΣΒ.	Σχειρωνεβορρᾶς	Μχίστρος—Τραμουντάνα.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Τ Η Σ

ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Α'.

Ἄβαθής, ὄρμος μικρὸς τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκλληνίαις, κλειόμενος πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν βράχων τῆς ἀκρας Ἁγισέλι, κατὰλληλος εἰς προσόρμησιν μετρίων πλοίων καὶ προσβαλλόμενος μόνον ὑπὸ τῶν ἀπὸ Λ μέχρις Ε, ΝΑ. ἀνέμων.

Ἄβαρικός, γ. τοῦ δήμου Παμφίαις τῆς ἐπ. Τριγωνίας, τοῦ Νμ. Διτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἐκ 424 κατ. ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τῆς πρ. τοῦ δ. Κερκλεσθρύσου. Κεῖται ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εὐήνου π. καὶ τῆς λμν. Τριγωνίας.

Ἄβαρινίτσα, γδ. τοῦ δ. Πυλίων τῆς ἐπ. Ἰουλιανέου Νμ. Μεσσηνίας, ἐκ 55 κατ. εἰς 1 ὥρ. 20' ἀπὸ Πύλου πρὸς τὴν γμρ. Πεσίλι, ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τοῦ ὄρ. Λυκοδήμου.

Ἄβαρίτσα, 1) — γ. πρ. τοῦ δ. Μελιταίας Β'. ταξ. τῆς ἐπ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων τοῦ Νμ. Ἀκρίσσης, 3 ὥρ. ἀπὸ Δομοκοῦ καὶ 7 ὥρ. ἀπὸ Φαρσάλων, ἐκ 386 κατ. ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τοῦ ὄρ. Ὄθουρος, καὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχ. π. Μελιταίας, πρὸς τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Ἐνιπέως πτ. Κεῖνται δὲ τὰ ἐρείπια ἐπὶ περκαυμένου τῷ γ. λόφου ἐνθα καὶ μικρὰ πενιχρὰ μονή. Ὁ βρασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος Γ, προσπαθήσας νὰ καταλάβῃ ταύτην, ἀπέτυχεν ὡς ἐκ τοῦ ἀνεπικρατοῦς τῶν κλιμα-

των τῆς ἐφόδου, κατὰ δὲ Στραβ. ἐνταῦθα ἔκειτο ὁ τάφος Ἑλληνος τοῦ Δευκκλίωνος. Κάτωθεν τοῦ λόφου τὴν Ἄβαρτίσας ὑπέρχεν ἡ ἀρχ. Πειρική εἰς τοὺς ἐγγύτους λειμῶνας τῆς ὑποίας ἐβόσκειν ὁ Ἀπόλλων τοὺς ἵππους τοῦ Ἄδμητου, ἧς ὁμως ἐρείπια ἐν σώζονται. 2) — γ. δ. ἡ μᾶλλον συνεικία τοῦ γ. Βουλγαρέλι τοῦ δ. Θεσσαρίας τῶν Τζουμέρκων, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ τούτου, ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τοῦ ὄρ. Μελιχέσου πρὸς τὸν π. Ἄρχθρον, ἐνθα καὶ ὁμώνυμος μονή εἰς τιμὴν τοῦ ἁγ. Γεωργίου.

Ἄβάτζα. Ὅρμος ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκλληνίαις, ἀβαθής, κατὰλληλος εἰς προσόρμησιν μετρίων πλοίων καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ ΣΖ μέχρις ΕΝ, Νοτ.Δυτ. ἀνέμων.

Ἄβδελιάρη, γδ. ἐξ ὀλίγων καλυθῶν, 45' ἔξωθεν τοῦ γ. Μύτικα πρ. τοῦ δ. Σόλλου τῆς ἐπ. Βοιότσης.

Ἄβδέλλαις, γδ. θερμῆς διαμονῆς τῶν κατ. τῆς Σκύρου, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τῆς ν.

Ἄβδίμπεν, γδ. 25' ἀπὸ τοῦ γ. Μέρμπικα πρωτ. τοῦ δ. Μηδέας τῆς Ναυπλίας πρὸς τὸ Α. τῆς μεγάλης ἀργολικῆς πεδιάδος, ἐξ 193 κατ.

Ἄβδουλάο, γ. τοῦ δ. Ἀρμενίου τῆς Ἐπ. καὶ τοῦ Νμ. Ἀκρίσσης ἐν τῇ πεδιάδι καὶ ἀκριβῶς πρὸς τὰ

Α. ὑπὸ τῆς τοῦ Μαροβουνίου ὄρ. 2 ὄρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γκερλί, καὶ ἐκ 389 κατ..

Ἄβελος, βράχος περὶ τὸ 1 1/2 μιλ. πρὸς ΣΖ τῆς ἀκρ. Ἀλίμνης τοῦ νδ. Ἡρακλείας παρὰ τὴν ν. Θήραν.

Ἄβρονα, γ. τοῦ δ. Ἐριννεοῦ τῆς ἐπ. Πατρῶν, 2 1/2 ὄρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καλύβια Σαλμενίκου καὶ 3 ὄρ. ἀπὸ Πατρῶν ἐκ 322 κατ. ἐν χώρᾳ ὀρεινῇ ἐπὶ τῶν Β. Δ. κλιτύων τοῦ ορ. Πανχαϊκοῦ, καὶ ὑπὲρ τὸν ἐκ τούτου κατερχόμενον Βολιναῖον πτ. ἢ Δρεπάνου.

Ἄβια, παράλιος δ. ἐν τῷ Λακων. κλ. τῆς ἐπ. Οἰτύλου τοῦ Νμ. Λακωνίας ἐξ 22 χωρίων καὶ 4678 κατ. ὧν πρ. τὸ γ. Κόμπος. Τὰ χωρία συγκοινοῦνται μᾶλλον ἐκ συνοικιαίων ἀποτελοῦσάντων πλειστάκις ἴδια τοιαῦτα ἐν αἷς καὶ 7 μοναὶ καὶ μετόχια, ὧν οἱ κττοικοὶ τὸ πλεῖστον ἀπόδημοί σιν. Ὁ δ. οὗτος ἐκτείνεται πρὸς τὰς Δ. κλιτύας τοῦ Ταυγέτου ορ. ἐπὶ τῆς χώρᾳ τῆς ποτὲ καλουμένης Ζαρνάτας ἐνθα καὶ τὸ ὁμώνυμον παλαιὸν φρούριον. Τὴν ὀνομασίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀρχ. π. τῶν Μεσσηνίων Ἄβιας, κειμένης ἐνθα τὸ γ. Μεγ. Μαντινεία.

Ἄβλαβο, ἀκρ. ἐν τῷ κλ. Πεταλιῶν τῆς Εὐβοίης. Νοτ. τῆς ν. Πεταλίας καὶ ἀριστερὰ τῷ ἐκ Δ. εἰσπλέοντι ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς ὄρμου Βασιλικό.

Ἄβολαθωνῆσι, νδ. εἰς μικρὰν καὶ ἀβαθῆ ἀπόστασιν τοῦ μέσου τῆς Β. Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Σικίνου τῶν Κυκλάδων.

Ἄβορος, γ. τοῦ δ. Διγυτίου τῆς ἐπ. Δωρισεῶς τοῦ Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀπέχον 2 1/2 ὄρ. τῆς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ἐπ. Λοιδωρικίου, ἐκ 223 κατ. ἐν ὀρεινῇ τῇ χώρᾳ τῶν Μ. ἀποτόμων δ. καὶ πρὸς τὸν Κορινθ. κλ. ἑντερεισμάτων τοῦ ορ. Γκιόνας, ἐνθα

ἄρχεται τῆς συστάσεώς του ὁ πτ. Μόρνος.

Ἄβραμιοῦ, 1) γ. τοῦ δ. Κκαμῶν τῆς Μεσσηνίας, 15' ἐξῶθεν τῆς πόλεως ἐξ 640 κατ. ἀποτελοῦν μᾶλλον προάστειον αὐτῆς μετὰ τῶν Καλυβίων καὶ Μιχαλείκων.—2) γ. τοῦ δ. Ἀριστομένους τῆς ἐπ. Μεσσηνίας, 3 ὄρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀριστομένους, ἧτις ἀπέχει 5 ὄρ. τοῦ Νησιῦ πρ. τῆς ἐπ. Κατ. 588, ἐν εὐφορωτάτῃ θέσει 1 ὄρ. Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Παμῖσου πτ.

Ἄβώρανη, γ. τοῦ δ. Κλεπαίδος τῆς ἐπ. Ναυπηκτίας 3 ὄρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κλεπαῖ, καὶ 18 ὄρ. ἀπὸ Ναυπάκτου, ἐκ 312 κατ. ἐν ὀρεινῇ τῇ θέσει καὶ παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ πτ. Εὐήνου. Τὸ γ. φαίνεται ἐγκαταλειπόμενον διότι τὸ 1879 περιεῖχε κατ. 549.

Ἄγᾶ, γ. πρ. τοῦ δήμου Β'. τάξιως Σπερχειᾶδος τῆς ἐπ. Φθιώτιδος, τοῦ Νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 7 ὄρ. Δ. ἀπὸ Λαμίας, καὶ ἐξ 855 κατ. Κεῖται ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τοῦ Σπερχειοῦ παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ πτ. ἐξ οὗ καὶ ἡ τοῦ δ. ὀνομασίαι.

Ἄγαθάτικα, χδ. ἢ μᾶλλον συνοικία Γαζου τοῦ δ. Γαζιανῶν τῆς ν. Παζῶν, ἀφ' οὗ ἀπέχει μόνον 16'.

Ἄγαθος, γ. τοῦ δ. Καρυτιῶν τῆς ἐπ. Καρυστίας, 5 ὄρ. ἀπὸ Καρύστου ἐξ 125 κατ. παρὰ τοὺς Β. καὶ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν πρόποδας τοῦ ορ. Ὀχα.

Ἄγάθωνος, 1) Μονὴ ἐν γραφικῇ θέσει ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τῆς Οἴτης ὑπὲρ τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχειοῦ, 1 ὄρ. Δ. τῆς Ὑπάτης, ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. 16 καλόγηρ.—2) ἑτέρα μονὴ ἐν τῷ δ. Ὀμιλαίων τῆς Φθιώτιδος, 5 ὄρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαρδικίου καὶ 7 ὄρ. ἀπὸ Λαμίας. Διαλελυμένη.

Ἄγαλας, γ. τοῦ δ. Ναφθίων

τῆς ν. Ζακύνθου, ἀπέχον 1 1/2 ὠρ. τῆς πρ. τοῦ δ. Κοιλιωμένου, καὶ 5 ὠρ. ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸ ΔΜ τῆς ν.

"Αγαλι, "Ανω καὶ Κάτω, δύο παρακείμενα χ. τοῦ δ. Νάσωνος τῆς ἐπ. Μαντινείας, 2 ὠρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Δάρα, καὶ 3 ἀπὸ Τριπόλεως. Τὸ μὲν "Ανω ὑπερκείμενον ἐπὶ λόφου τοῦ ὄρ. Σκιπιέζης, τὸ δὲ Κάτω εἰς τοὺς πρόποδας παρὰ ἐλώδες πεδίον. Βλ. Χατωῦσα.

'Αγαλιανή, χ. τοῦ δ. Αὐλῶνος τῆς ἐπ. Τριφυλλίας, 1 ὠρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σιδηροκάστρου καὶ 4 1/2 ἀπὸ Κυπαρισσίας, ἐκ 334 κατ. κείμενον πρὸς τὸν κλ. τῆς Κυπαρισσίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ πτ. Μπουζι (Νέδα).

'Αγαλλιανός, χ. τοῦ δ. Περκακαμπυλίων τῆς ἐπ. Εὐρυτανίας 3 ὠρ. 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. "Αγ. Βλάσιος, καὶ 10 ὠρ. ἀπὸ Κερκενησίου, ἐξ 161 κατ. ἐν ὄρεινστάτῃ μεσογειῷ χώρῃ καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ χηρ. Κρικελλοποτάμου μετὰ τοῦ πτ. Μέγδοβας. Πιθανῶς ἡ ὄνομασία σώζεται ἀπὸ "Αγαλλιανού, Τουρμαρχοῦ ἢ Κλεισουράρχου τοῦ θέματος τῆς Ἑλλάδος, οὐ κυριώτερον διαμέρισμα ἦτο ἡ χώρα αὕτη, καὶ ὃν ἐστράτην οἱ ἐπαναστάντες "Ελληνες κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος IV, τῷ 727, καὶ ὅστις ἠττηθεὶς ἔμπροσθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν.

'Αγάπυ, χ. τοῦ δ. Περχίας τῆς ν. Τήνου, 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κώμης, καὶ 2 1/2 ὠρ. ἀπὸ τῆς π. Τήνου, ἐκ 272 κατ. πρὸς τὸ ΒΑ τῆς ν. καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων τῆς θάλασσης βουνῶν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν Μ. τοῦ λιμένος Κολυμβήθρας.

'Αγατζίκη, χ. τοῦ δ. Μεθώνης τῆς ἐπ. Πυλίας, 1 ὠρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μεθώνης καὶ 3 ὠρ. ἀπὸ Πύλου, ἐξ 141 κατ. κείμενον ἐπὶ ὑψώματος

ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἐναντι τῶν ν. Οἰνουσῶν.

'Αγγελάτικα, χ.δ. ἢ μᾶλλον συνοικία τοῦ χ. Λάκκη, πρ. τοῦ δ. Λακκιωτῶν τῆς ν. Παξῶν, 1 ὠρ. ἀπὸ τούτου ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνεται ὁ πληθυσμός. Βλ. Λάκκη.

'Αγγελῆ, συνοικία χ. Πέλεκας τοῦ δ. Μεσοχωριτῶν τῆς Κερκύρας. Βλ. Πέλεκας.

'Αγγελόκαθτρον, χ. τοῦ δ. Ὠλωμείας, τῆς ἐπ. Τριγωνίας, 2 ὠρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σταυρῶν καὶ 6 ἀπὸ Μεσολογγίου, ἐκ 1086 κατ. Κεῖται ἐπὶ ὑψώματος πρὸς Μ. τῆς μεγάλης πεδιάδος τοῦ Ἄργινίου καὶ μετὰ τῆς ἑνωμένου λίμνης καὶ τοῦ πτ. Ἀγελόφου. Ἡ θεὰ τῆς πέριξ φύσεως ἐστὶ μαγευτικὴ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας ὄρεων, λιμνῶν, ὄρεων, ποταμῶν, κλ., ἀλλ' ὁ πέριξ τόπος ἐλώδης. Πρὸς Ἄγ. σώζονται ἐρείπια, καὶ ἰδίως μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς καὶ πύργος.

Ἡ ἑνωμένη λίμνη, ἐστὶν ἡ ἀρχ. Λουσιμαχία, ἐφ' ἧς διέρχεται ἐπὶ γεφύρας ὁ Σδ. Μεσολογγίου—Ἄργινίου εἰς 19 μ. ὑ. ἀπὸ τῆς θάλασσης, ἔχουσα περίμετρον 16 χμ. καὶ πλάτος 2 1/2. Χωρίζεται διὰ στενῆς ἐλώδους ζώνης ἐκ τῆς παρακειμένης Τριγωνίδος λιμ. ἣτις ἐστὶ κατάφυτος διασχιζομένη δι' ὁδοῦ λιθοσκτιστοῦ ἐκ σειρᾶς γεφυριδίων, γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα γεφύρια Ἄλζμπεη.

2) χ. τοῦ δ. Σολυγείας τῆς ἐπαρ. Κορινθίας, 2 ὠρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σοφικῶν καὶ 8 ὠρ. ἀπὸ Κορίνθου, ἐκ 542 κατ. Κεῖται ἐν τοῖς ἀργολικαῖς ὄρεσιν παρὰ μικρὸν ὄροπέδιον, ἐπὶ κορυφῆς ἐφ' ἧς ἐρείπια μεσαιωνικοῦ φρουρίου.

'Αγγελος ἄγ. ἀκρτ. τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκύρας, ἀριστερὰ τῷ πρὸς Ν. εἰσπλέοντι τὸν ὄρμ. ἄγ. Γεωργίου τῆς ἐπ. Ὀρους.

'Αγγελῶνα, χ. τοῦ δήμου Ἄ-

σποῦ τῆς ἐπ. Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Μολάων καὶ 13 ὥρ. 30' ἀπὸ Σπάρτης, ἐκ 433 κατ. Ἐπὶ βουνοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν Σπάρτης—Μετεμβασίας καὶ 1 περίπου ὥρ. ἀπὸ τοῦ κλ. τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς ἢ τῆς π. Μονεμβασίας.

Ἀγγιαδάκι, γ. τοῦ ὁ. Οἰτύλου τῆς ἡμῶν. ἐπ. 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Ἀρεουπόλεως καὶ 17 ὥρ. ἀπὸ Σπάρτης, παρὰ τὴν Ἀ. ἀκτὴν τοῦ Λακων. κλ. ἐκ 42 κατ.

Ἀγγιστριώτη, Μονὴ τῆς ν. Ὑδρας, 45' ἀπὸ τῆς π. ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγ. Εἰρήνης, ἐκ 4 καλογήρων καὶ 2 καλογριῶν.

Ἀγγορακάτικα, Βλ. Γάζες.

Ἀγγιδίνες, γ. τοῦ ὁ. Τελεθρίων τῆς ἐπ. Ἐπρωχωρίου τῆς Εὐβοίας, 2 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δήμου Κμαζαίης, καὶ 3 ὥρ. 20' ἀπὸ Ἐπρωχωρίου, ἐκ 202 κατ. καὶ ἐν τοῖς Β.Α. ὁρεσὶ τῆς ν. Εὐβοίας.

Ἀγεροσάνι, ἡ ἁγ. Ἐρσκή, γ. τοῦ ὁ. Βίβλου τῆς ν. Νάξου, 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δήμου Τρίποδος, καὶ 2 ὥρ. 45' ἀπὸ τῆς π.

Ἀγία, λιμενίσκος τοῦ Κορινθ. κλ. ἐν δεξιᾷ τῶ εἰσπλέοντι τὸν ὄρμον Ἄσπρα σπήτια, κατέλληλος διὰ πλειάρια καὶ ἀσφαλῆς ὡς κλεισμένου τοῦ στομίου ὑπὸ τῆς νῆ. Ἀμπελος.

Ἀγιαννάκος, γ.δ. τοῦ ὁ. Αἰγιαίων τῆς ἐπ. Χαλκίδος, 2 ὥρ. 15' ἀπὸ Λίμνης, καὶ 18 ὥρ. ἀπὸ Χαλκίδος, ἐκ 43 κατ. καὶ ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τῶν Β. ὁρέων τῆς ν.

Ἀγία Μονὴ—1) Μονὴ εἰς τιμὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν τῶ ὁ. Ἀργησῆς τῆς ν. Ἀνδρου, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Μπαταῖ καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς π. ὁρατῆ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὡς φρούριον ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τῶν ὁρέων τῆς ν. Ἐν τῇ μονῇ ὑπάρχουσι πλείστα ἱερά.

χειρόγραφον ἐν εἰς εὐρέθη καὶ τὸ τοῦ Ἀνδρίου Ἐπισκόπου Σωζουπόλεως, τὸ χειρ. τοῦ Βυζ. ἔπος τοῦ Β. Διγενεὺς Ἀκρίτα. Ἡ μονὴ ἐστὶν ἄρχαιότερα τῶν μέσων τοῦ 16 αἰῶνος. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 23 μοναχῶν καὶ 2 καλογριῶν—2) Μονὴ ἐν τῶ ὁ. Βουρῶν τῆς ἐπ. Αἰγιαλιάς, 2 ὥρ. 40' ἀπὸ Αἰγίου, ἐκ 17 μοναχῶν, ἐν ὄρεινῃ θέσει ὑπὲρ τὸν Κορ. κλ.—3) Μονὴ τοῦ ὁ. Ποταμοῦ τῆς ν. Κυθήρων, 3 ὥρ. 15' ἀπὸ ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Ποταμῶς, καὶ 8 ἀπὸ τῆς π. Οἰκουμένη ὑπὸ 4 καλογριῶν καὶ ἐνὸς μόνου μοναχοῦ.—4) Μονὴ ὁ. Πανόρου τῆς ν. Τήνου 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Πύργου.—5) Μετ. τῆς Μονῆς ἁγ. Ἀντωνίου ἐν ὁ. Μαρπύσσης τῆς ν. Νάξου, ἐξώθεν τῆς πρ. τοῦ ὁ. Τρίποδος.—6) Μονὴ ἐν τῶ ὁ. Νευπλίσων παρὰ τὸ γ. Ἄρεια, 30' ἀπὸ Νευπλίου, γυναικεῖα.—7) Μονὴ ἐν τῶ ὁ. Μεγαλοπόλεως, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Σινάνου, διακλ.—8) Ἄγιος μονῆς, πτ. τῆς Θεσσαλίας ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Τρικυκίων ῥέων, καὶ σχηματιζόμενος ἐκ τῶν παρὰ τὰ γ. Μέρτσι καὶ Ζαπτσέους ἀναβλυζόντων ὑδάτων, γύνεται μετὰ ῥοῦν ἑ ὠρῶν εἰς τὸν Πηνειόν. Δι' αὐτοῦ κινουῦνται πλείστοι ὑδρομόλτοι καὶ πλείστα ἀρδεύονται γαίτη.

Ἀγιοανδριάδες, γ.δ. τοῦ ὁ. Κολλωνίδων τῆς ἐπ. Μυλίας, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Κορώνης, ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς τοῦ Μεσσην. κλ.

Ἀγιάσμπεν, γ. τ. ὁ. Μεγαλοπόλεως τῆς ὁμωνύμου ἐπ. 30' Ν.Δ. τῆς πρ. τοῦ ὁμων. ὁ. ἐκ 281 κατ. ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Μεγαλοπόλεως παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ πτ.

Ἀγιοβλασίτικα, γ. τοῦ δήμου Δύμης τῆς ἐπ. Πικτρῶν, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Κιάτω Ἀχαΐας, ἐξ 169 κατ. παρὰ τὸν Κορινθ. κλ. συνεικισθῆν πρὸς καλλιέργειαν τῆς αὐτοῦ

Ἅγιοι, ὄρμιας τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἀβαθῆς, κατὰλληλος διὰ πλοιάρια καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Μ. μέχρις Ε. Ἀν. ἀνέμου.

Ἅγιονόρι, χ. τοῦ ὁ. Κλεωνῶν τῆς ἐπ. Κορινθίας, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Χιλιουσιδίου, 5 ὥρ. ἀπὸ Ν. Κορίνθου, ἐκ 228 κατ. Κεῖται παρὰ τὴν στενὴν ὁμώνυμον διόδου, ἧτις ἐστὶ μίξ τῶν τριῶν διχθάσεων τῶν χωρίζουσῶν τὴν ἀργολικὴν πεδιάδα ἀπὸ τῆς Κορινθίας. Μετὰ τὴν εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπρονόητον εἰσβολὴν τοῦ Δράμακῆ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἀποκλεισμὸν ἐκ τῆς παρὰ τῶν Ἑλλήνων καταλήψεως τῶν δύο ἐτέρων, Δερβενακίου καὶ Ἁγίου Σώτη (βλ. λέξεις), μέρος τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ὑπὸ τὸν ἴδιον Δράμακῆν διήλθεν ἐντεῦθεν, καίτοι ἀργὰ προσβλήθην ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τ' ἀπότομα ὑψώματα Ἑλλήνων. Ἐπὶ παρακειμένη τῇ Κλεισούρῃ ταύτῃ κορυφῇ, σώζονται λείψανα μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Τῆς διχθάσεως ταύτης οὐδὲν γίνεται χρῆσις σήμερον.

Ἅγιος, χ. τοῦ ὁ. Αἰδηθίων τῆς ἐπ. Ἐπρωχωρίου τῆς ν. Εὐβοίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Αἰδηθίου καὶ 2 ὥρ. 40' ἀπὸ Ἐπρωχωρίου, ἐξ 840 κατ. παρὰ τοὺς Ἀν. πρόποδας τοῦ ὄρ. Μπαστάρδου καὶ 30' ἀπὸ τῆς ὀκλάσεως τοῦ πορθμοῦ τῶν Ὁρεῶν.

Ἁγιότα, ὄρμος τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Σύρου, βελύτατος καὶ κατὰλληλος δι' εἰχθήποτε πλοῖα, προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Λ μέχρι Ζ. Δυτ. ἀνέμων.

Ἁγιοσέλι, ἄκρα τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἔχουσα μέχρις 1¼ μιλίου πρὸς Ε. βράχους κλειόμενας πρὸς Δ. ἐν εἴδει μῶλου τὸν ὄρμ. Ἀβαθῆ.

Ἁγιοργίτικα, χ. πρ. τοῦ ὁ. Β'. ταξ. Κορυθίου τῆς ἐπ. Μαινατίας τοῦ Νμ, Ἀρκαδίας, ἐπὶ τῆς ἑθνητικῆς ἡδού

Μύλων—Τριπόλεως, ἀπέχον 10 χμ. ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης καὶ 35 ἀπὸ Μύλων καὶ ἐξ 651 κατ. ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Τριπόλεως προπόδων τοῦ ὄρ. Κτενιά παρὰ τὸν χμρ. Στραντοπόταμον (Γαράτιν), ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὰς καταβόθρας τῆς Βερζοβῆς. (ἰδ. Καταβόθραι).

Ἀγγάλεστρον, ἄκρα Ν. τῆς ν. Μακρονήσου τῆς ἄττικῆς.

Ἀγκίδια, χ. τοῦ ὁ. Νάξου τῆς ὁμώνυμου ν. 30' πρὸς ΑΜ. τῆς πόλεως, ἐξ 169 κατ.

Ἀγκίστριον, — 1) Ἠὸς μεταξύ Αἰγίνης καὶ Πελοποννήσου, ἀπέχουσα 6 μιλ ἀπὸ Αἰγίνης καὶ 21 μίλια ἀπὸ Πειραιῶς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Μετόπῃ διὰ διόδου 1½ μιλ. πλ. καὶ βάρους 3 ὄργ. κατὰ μέγιστον, κλυομένης διόδου ἀγκιστρίου καὶ κλειούσης πρὸς Ζ. τὸν ὄρμον Μακρονήσου τῆς ν. Αἰγίνης. Ἀποτελεῖ ἴδιον ὁ. Γ' ταξ. με πρ. τὸ χωρίον Μεγαλοχωρίου ἐκ 251 κατ. καὶ τῶν λοιπῶν χ. Αἰθηνάριον 202 κατ. Μετοχίου 58, καὶ τοῦ ἐγκαταλειμμένου χ. Παλαιοχωρίου. Ἐστὶ κατάφυτος ἐκ Πιτύων ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ τῶν ἀρχ. Πιτυούσα, φαίνεται ὁμως μᾶλλον ἢ τῶν ἀρχ. Κεκουφάεια παρ' ἣν τῷ 458 οἱ Κορίνθιοι ἐνίκησαν τὸν στόλον τῶν Αἰγινήτων, τῆς ἐναντι νῆ. Κυρῆς οὔσης τῆς ἀρχ. Πιτυούσης.— 2) Ὁρμος τῆς Ἀττικῆς ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Εὐρίππου πρὸς Β. τοῦ Ὁρωποῦ, βλθ μεγ. 7 ὄρ. κατὰλληλος ἐνεκ τῆς σμικρότητός του μόνον διὰ μικρὰ πλοία καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Β. μέχρι ΜΑ. Βορ. ἀνέμων. — 3) Ἀκρατῆριον τοῦ Παγκρητικοῦ κλ. ἐν δεξιᾷ τῷ πρὸς τὸν Βόλον πλέοντι, καὶ ὅπερ ἐστὶν ὁ Πύργος τῶν ἀρχ. ὀλίγον πρὸς Δ. τοῦ ὑποίου εὐρηγται τὰ ερείπια τῆς ἀρχ. π. Πυράσσου, ἦτο δὲ αὕτη εὐλίμητος ἔχουσα ἄλλους καὶ ἰσθμὸν Διήμητος

προς οὐ σπόνδυλοι καὶ μάσχα εὐρίσκονται ἐν τοῖς παρακειμένοις ἀγροῖς.
—4) Βράχος τῆς ΒΑ. ἀκτῆς τῆς ν. Ἄνδρου, παρὰ τὸ Β. ἄκρον τοῦ ὄρ. Ρόζα.

Ἄγκων, χ. τοῦ δ. Θηνάκας τῆς ἐπ. Πάλλης τῆς ν. Κεφαλληνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καρδοκιάτα καὶ 4 ὥρας ἀπὸ Ληξουρίου, ἐξ 815 κατ., ἐν ὄρεινῃ θέσει ἐπὶ τῶν ΒΔ. κλιτύων τοῦ ὄρ. ἀγ. Δυνατή, ὑψ. 1133 μ.

Ἄγλαβίτσα, χ. τοῦ δ. Κροκυλίου τῆς ἐπ. Δωριδος τοῦ Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 1 ὥρ. 20' ἀπὸ τῆς χειμ. πρωτευούσης τοῦ δ. Παλαιοκάτου-νον, καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς θερ. τοιαύτης Πενταγιοί, ἐξ 186 κατ. ἐν ὄρεινοτάτῃ θέσει ἐπὶ βουνοῦ ὑπερκειμένου τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Μόρνου πτ.

Ἄγναντα, δ. Β'. τὰξ. τῆς ἐπ. Τσουμέρκων τοῦ Νμ. Ἄρτης, με ὁμῶ-νυμον πρ. χ. 14 ὥρ. ἀπὸ Ἄρτης, ἐκ 1225 κατ. ἐπὶ τῶν ΒΔ. κλιτύων τῶν ὄρ. Τσουμέρκα ὑπέρεται τῆς κλιτάδος τοῦ Ἀρχθου πτ. (Ἄρτινοῦ), καὶ διακεῖται εἰς δύο, διὰ διερχομένου χμρ. φερομένου πρὸς τὸν πτ. μέρη, συγκοινωνοῦντα διὰ λιθίνης γεφύρας, σποραδικῶς δὲ ἀπωτέρω ἐκτείνονται καὶ ἕτεροι οἰκίαι. Ἐνεκα τῆς ἀφορίας τῆς χώρας, οἱ κάτοικοι ἀποδύονται πρὸς εὐρεσις ἐργασίας διακρίνονται ὁμῶς ἐπὶ φιλοπονίᾳ καὶ φιλοπατρίᾳ.

Ἄγναντη, χδ. τοῦ δ. Κρεμαστῆς Λακρίσης τῆς ἐπ. Φθιώτιδος, Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαρδικίου, ἐκ 31 κατ. 2)—ἢ Ἄγ. Ἄθανάσιος, χ. τοῦ δ. Δαφνησίων τῆς ἐπ. Λοκρίδος τοῦ Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 4 ὥρ. καὶ 30', ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ληθανταίς, ἐξ 161 κατ. ἐν θέσει ὄρεινῃ ὑπὲρ τὸν Μαλλιακὸν κλ. καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀρχ. Λοκρῶν Ἐπινημιδίων.

Ἄγνοῦντος, μονή ἐπ' ὀνόματι

τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐν τῷ δ. Ἐπιδαυρίων τῆς ἐπ. Ναυπλίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἐπιδαύρου καὶ 10 ἀπὸ Ναυπλίου, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς τῶν Ταξιαρχῶν, εἰς 30' ἀπόστασιν αὐτῆς, καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 17 μοναχῶν.

Ἄγονιά, ὄρος τῆς Νοτ, ἀκτῆς τῆς ν. Σκοπέλου, βελύς, κατὰλληλος δι' οἰαδῆποτε πλοῖα καὶ προσεχλό-μενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ν. μέχρι ΛΖ Νοτ. Δυτ. ἀνέμων.

Ἄγορασία, Βλ. Λειψίστα.

Ἄγορελίτσα, χ. τοῦ δ. Πλαταμῶδους τῆς ἐπαρχ. Τριφυλλίας τοῦ Νμ. Μεσσηνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαργαλιάνων, ἐκ 380 κατ.

Ἄγόργιανη, 1). ἄνω καὶ κάτω, δύο χ. τοῦ δ. Δωριέων τῆς ἐπ. Παρνασσίδος, τὸ μὲν 3 τὸ δὲ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γραβιῆς καὶ 5 ὥρ. καὶ 7 ὥρ. ἀπὸ Ἀμφίσσης, κμρότερα κείμενα ἐν θέσει ὄρεινῃ ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τοῦ ὄρ. τῆς Λιακούρας, ἐκ κατ. τὰ δύο 1118. 2)—χ. τοῦ δ. Πελλάνης τῆς ἐπ. Λακωνίας, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γεωργίσιον καὶ 5 ὥρ. 30' Β. τῆς Σπάρτης, ἐκ 442 κατ. παρὰ τὰς Ἄν. ὑπώρειας τῆς σειρᾶς τοῦ Πενταδάκτυλου ὄρ. ἢ Ταυγέτου, πρὸς τὴν Δυτ. ὄχθην τῆς κλιτάδος τοῦ Εὐρώτα.—3) χ. τοῦ δ. Θυμμάκου τῆς ἐπ. Δομοκοῦ, 2 ὥρ. 30' ΒΔ. τῆς πρ. τοῦ δ. Δομοκοῦ. ἐκ 559 κατ. ἐπὶ τῶν Β. καὶ πρὸς τὴν εὐρείαν πεδιάδα τῆς Καρδίσης κλιτύων τοῦ ὄρ. Ὁρθρος. Περ' αὐτῷ διέρχεται ἡ Σιδ. γραμμὴ Πειραιῶς Λακρίσης, ἐνθα καὶ ὁ Στ. Ἀγόργιανης ἐπὶ τοῦ 318 χμ. ἀπὸ Πειραιῶς.

Ἄγουλινίτσα, πρ. τοῦ δ. Βασιλῆς. Βώλακος τῆς ἐπ. Ὀλυμπίας τοῦ Νμ. Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος ἀπέχουσα 11 ὥρ. 30' ἐκτῆς πρ. τῆς ἐπ. Ἀνδριτσάνης, ἐκ 1395 κατ. κειμένη ὀλίγον ἀνωτέρω

τῆς δεξ., ὄχθης τῶν ἐκβολῶν τοῦ πτ. Ἀλφειοῦ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας βουνοῦ παρὰ τὴν ὄμωνυμον παραλίαν λίμνην ἣτις παρέχει πλούσιον ἰχθυοτροφεῖον ἐπ. τῆς Μ. ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου,

Ἀγραίων, ὁ. Β'. τάξεως τῆς ἐπ. Εὐρυτανίας, πρ. Καράσσοβον ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Ἀγραίων, μεταξύ τῶν ὀρέων Πτέρι καὶ Τυμφορηστοῦ, καὶ τῶν ποταμῶν Ἀγράφων καὶ Μέργοβας, οἵτινες χύνονται εἰς τὸν Ἀχιλῶν. Ὀρεινότετος δῆμος ἐκ δωδεκάδος χ. καὶ τινῶν μονῶν καὶ ἐκ 5341 κατ. ἐν ὄλοις. Τὴν ὄνομασίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀρχ. Ἀγραίως ἢ Ἀγραϊδός ἧς τοὺς κατ. ὁ Στρ. θεωρεῖ Αἰτωλοὺς Ἑλληνας. ὁ Πολυβ. ὁμῶς οὐχὶ ὡς Ἑλληνας.

Ἀγραύπελον, χ. τοῦ ὁ. Ἀστακοῦ τῆς ἐπ. Βονίτισης καὶ Ξηρομέρου 3 ὄρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Ἀστακοῦ, ἐκ 241 κατ.

Ἀγραπιδοκάμπος, κλύβαι ἐν ὄμωνυμῳ ὄροπέδιῳ 2 ὄρ. Β.Δ. τῆς Ναυπάκτου, πρὸς τὸν Εὐήνον πτ. 2) — ὄροπέδιον παρὰ τὸ ὄρ. Χελμός (Παλαιόκαστρον) ἐν τοῖς ὄροις τῶν ἐπ. Μαντινείας καὶ Μεγαλοπόλεως καὶ πλησίον τῶν θεωρουμένων πηγῶν τοῦ Εὐρῶτα. Καὶ εἰς ἕτερα μικρὰ ὄροπέδια εὕρηται ἡ ὄνομασία ὡς καὶ ἡ Ἀχλαδοκάμπος κλ.

Ἀγραπιδοχώρι, χ. τοῦ ὁ. Πηνείων τῆς ἐπ. Ἠλείας, 1 ὄρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὁ. Δελήμπλη καὶ 6 ὄρ. 30' ἀπὸ Πύργου, ἐκ 250 κατ. ἐν τῇ ἐκτάσει τῇ γνωστῇ ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ὄνομασίαν Κάπελι. Κεῖται ἐπὶ ὑψώματος παρὰ τὴν συμβολὴν ἐκ τοῦ μεταξύ τῶν ὀρέων Ὀλonoῦ καὶ Ἀστραρέοντος χειμάρρου Βερβίνη καὶ τοῦ πτ. Πηνειοῦ. Πιράκεινται ἀρχ. ἐρείπια.

Ἀγραφα, ὑπὸ τὴν ὄνομασίαν ταύτην περιλαμβάνεται ἀνέκλιθεν ἡ ὄρεινὴ χώρα ἢ σχηματιζομένη ἐκ τῶν

ὄμωνυμων ὀρέων συνέχει ὄντων τῆς σειρᾶς τοῦ Πίνδου, καὶ διακλαδιζομένων ἀπὸ τῆς κορυφῆς Ζυγῆς τοῦ Μετσόβου καὶ παρ' ἀρχ. Λάκμων πρὸς Μ. καὶ παρατεινομένων κατ' ἀπὸ τὴν Δ. Ἑλλάδα μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Αἱ ὑψηλότερον ἀνυψούμενα κορυφαὶ τῶν ὀρέων τούτων ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀγράφων ἄτινα καὶ ὄρη τῶν Δολοπίων ἐκκλῶντο παρ' ἀρχ. εἰσὶν ὁ Κόζικκος ἢ Κερκέτιον ὄρ. ἐπ' οὐ κατὰ τοὺς Μακεδονορωμαϊκοὺς πολέμους συνητήθη ὁ ὕψιστος Φλαμίσιος μετὰ τοῦ βασιλείως τῶν Ἀθημαίων Ἀμιννιδάρου, ἢ Καράβα 2144 μ. π. καὶ κληθεῖσα οὕτω διότι ἐπ' αὐτῆς ἐπεκράτησεν ἡ ναῦς τοῦ Δευκαλιωνος κατὰ τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰκλυσμόν. Ἡ παράδοσις αὕτη προέκυψε διότι μόνη ἡ κορυφή αὕτη ἀποτελεῖ ὠραῖον ὄροπέδιον.

Ἡ Τσουρῆτα 1168 μ. ὁ Ἅγιος Ἡλίας 2132 μ. καὶ τὸ Πτέρι 2091, ὧν τὰ ἀρχαῖα ὄνοματα δὲν εἰσὶ γνωστὰ ἀκριβῶς. Τὰ ὄρη ταῦτα εἰσὶ τὸ πλεῖστον κατὰ φύσιν ἐξ ὄξυων, ἐλάτων, πευκῶν, ἐκτός τῶν κορυφῶν αἵτινες εἰσὶ γυμναί, καὶ συνιστάμεναι ἐκ τοῦ φλοιῦ τιτάνολίθου ὅστις χαρακτηρίζει τὴν Κρητιδικὴν (νουμουλιτικὴν) διάπλασιν τῶν πλειοτέρων ὀρέων τῆς Ἑλλ. χερσονήσου. Ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις τὸ ὕδωρ τῆ παραλεύσει τῶν αἰῶνων παρήγαγε στενάς καὶ βαθεῖας χαράδρας καὶ φάραγγας, ἐν οἷς ῥοχθίζοντες καὶ παφλίζοντες ῥέουσι πολυπληθεῖς χεῖμαρροι σχηματιζόμενοι πρὸς τὰς πεδιάδας εἰς ποταμούς. Οὕτως ἡ ὑπὸ τούτων διαβρεχόμενη χώρα τῶν Ἀγράφων, περιλαμβάνεται κυρίως μεταξύ τῶν πτ. Ἀχιλῶν, Μέργοβας καὶ Ἀγραφιώτικου, οἵτινες ῥέουσι πρὸς τὸν Ἄσπρον ἢ Ἀχιλῶν.

Ἡ χώρα αὕτη τῶν Ἀγράφων ἢ ἀρχ. Δολοπίαι, περιεῖχε τὰς ἐν τῇ ἀρχιότητι πόλεις Κτιμένην, Ἑλλοπίαν,

καὶ Μενελαΐδα. Τῆς τελευταίας τὰ ἐρεί-
πιζ εὐρηνται μεταξὺ τῶν χ. Γιαννι-
τσοῦς καὶ Σμοκόβου. Σήμερον περι-
λαμβάνεται εἰς 4 δήμους, ἧτοι τοῦς
Ἄγραφων, Ἀπεραντίων, Ἀγρῶν
πρὸς τὴν Εὐρυτανίαν, καὶ Ἀργυθίας
πρὸς τὴν ἐπ. Καρδίτσης.

Ἡ κατάρυτος καὶ ὑπὸ πλείστων
ὕδατων διαρροεμένη αὐτὴ χώρα ἦτο
πάντοτε ἀρτιῶς κατωκημένη, μέχρι δὲ
τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου
ὑπῆρξεν ἡ πηρὴ τῶν κλιριῶν, οἵτινες
εἰς σώματτα ὀργανοῦμενοι, καὶ μὴδὲ-
μὴν κυριότητι ἀναγνωρίζοντες, ἐπε-
βάλλοντο ὡς φύλακες τῶν στενῶν δια-
βάσεων, ἢ ὀρεθίων, καὶ ἀπετέλειον
καπιτανάττα ἢ ἀρχιτωλίτικα, ἅτινα
διετηρήθησαν μέχρις ἐσχάτων. Τῆν ἀν-
ὄρειαν καὶ τὰ κατωρῶματτα τῶν δια-
σημοτέρων κλιριῶν ἢ ἀρχιτωλῶν ἐ-
ψάλλεν ἡ δημόδης μοῦττα, ἀναπτύ-
χθεισα ἐν μέσῳ συμπλοκῶν ἐπὶ κατωρ-
ρῶτων καὶ συνηρῶτων ὀρειῶν. Τὸ τμήμα
τῶν Ἀγραφῶν ἦτο διηρημένον κατὰ τὴν
ἀρχιτωλικὴν ἐποχὴν εἰς 4 διαμερίσμα-
ττα καλούμενα Ἀλθωνιστὶ Κόλι. Τοῦ-
των τὸ ἀνωτικώτερον ἐκκλιετο Ρεντίνικ
Κόλι, τὸ δυτικώτερον τοῦτου Κούτσουρο
Κόλι, περὶ μίαν τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῆς
Πίνδου τὸν Ἰταμόν 1508 μ. ὑψ. ἔτι
δὲ δυτικώτερον τὸ Κόλι τῆς Νευροπό-
λεως, ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ὄρεπεδίου, δια-
ρροεμένου ὑπὸ τοῦ ἡμ. π. ἢ Μείγδοβος ἢ
καὶ Καμπύλου ἐκ τῶν ἐλιγμῶν του κα-
λουμένου. Τέλος δὲ ΒΔ. τὸ διαμερίσμα
Στάμ-Κόλι, περὶ τὸ Φανάριον, τὸ Πόρ-
τα-Κόλι περὶ τὰς Πόρτας τῆς Τρικ-
καλιτίδος, καὶ δυτικώτερον ἔτι τὸ Πε-
τρίλις-Κόλι περὶ τὸν ἕνω ῥοῦν τοῦ
Ἀγελάου, πρὸς τὴν κορυφὴν Καρῶν.
Ἡ κυρία δ. Ἄγραφων Β'. ταξ. τῆς
ἐπ. Εὐρυτανίας τοῦ Νη. Ἀκρονανίας
καὶ Αἰτωλίας, κείμενος ἐν τῷ μέσῳ
περίπου τοῦ τμήματος τῶν Ἀγραφῶν
σχηματίζεται ἐξ 9 χωριῶν μεταξὺ τῶν πτ.

Ἀγραφιῶτικο καὶ Μείγδοβος, οὗ πρ.
τὰ Ἄγραφα χ. 11 ὥρ. ἀπὸ Καρπε-
νησίου πρὸς Β. καὶ ἐκ 464 κατ. οὐχ
ἦττον ὅμως οἰκεῖται καὶ ὑπὸ πολλῶν
κατηνδρόφων σκηνητῶν, πειμένων, βλά-
χων καὶ ἀρβανιτοβλάχων κλ.

Ἄγραφι, λιμ. τῆς Β. ἀκτῆς τῆς
ν. Σερήφου, βαθύς κατὰλληλος διὰ μι-
κρὰ πλ. τε καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν
ἀπὸ ΣΒ. μέχρις Α. Βορ. Ἀν. ἀνέμων.
Ἐπίσης καὶ ἡ ἀκρὴ ἢ ἀριστερὰ τῶν
πρὸς Β. εἰσπλέοντι τῶν λιμένων, πρὸ ἢ
καὶ μικρὸς βράχος.

Ἄγραφοί, χ. τοῦ δ. Ἀκρολοφῆ-
τῶν τῆς ν. Κερκῶρας, 30' ἀπὸ τῆς πρ.
τοῦ δ. Καρρυσάδες καὶ 6 ὥρ. ἀπὸ τῆς
π. Κερκῶρας, ἐξ 720 κατ. πρὸς τὴν
ΒΔ. ἀκρὴν τῆς ν. καὶ ἐπὶ τῆς διασχί-
ζούσης αὐτὴν ἐθν. ὁδοῦ.

Ἄγρια, 1) χ. καὶ ὄρος τοῦ Πηγ.
κλ. τοῦ δ. Νηλείας, τῆς ἐπ. Βόλου
45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Λειχώνικ καὶ 1
ὥρ. 30' ἀπὸ Βόλου ἐξ 117 κατ. Εἰς
τὴν περὶ τὴν ὁμωνύμου πεδιάδος 1
ὥρ. μήκους διαρροεμένης ὑπὸ τοῦ ρεύ-
ματος Καλογήρου, προσορμίζονται
πλοιάρια πρὸς φόρτωσιν ἐλιπίου, γεω-
μήλων καὶ ἄλλων προϊόντων. — 2) Ἀ-
γρια, ἀκρὴ τῆς Α. ἀκτῆς τῆς ν. Νεξῶν
ἀφ' ἧς περὶ τὸ 1|10 μιλίου πρὸς Μ.
ὁπάρχει νδ.

Ἄγριαδα, ἐκ τῶν ἀνα τὰς Α. κλι-
τύκας τοῦ Ταυγέτου καὶ ἐκ μιᾶς ἢ πλειο-
τέρων κατωκιῶν ἢ πύργων χωριδίων
τῆς Μάνης, τοῦ δ. Μέσσης τῆς ἐπ.
Οἰτύλου, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. πρ. πρ.
Κύττα, ἐκ 4 κατ. 2 ἀνδρῶν καὶ 2
γυναικῶν.

Ἄγριακῶνα, χ. τοῦ δ. Καλτα-
ζῶν τῆς ἐπρ. Μαντινείας, 2 ὥρ. 15'
ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κολλίνικ καὶ 7
ἀπὸ Τριπόλεως, ἐξ 144 κατωκιῶν. ἐν
χώρῳ ὄρεινῃ πρὸς τῆς Δ. κλιτύκας
τοῦ ορ. Πάρονος.

Ἄγριαφοί, ὄρεινόν χ. ἐπὶ τῶν Δ.

κλιτύων τοῦ ὄρ. Πάρωνος, ἐν τῷ δήμῳ Θεραπιδῶν τῆς ἐπ. Λακεδαιμόνος, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Χρύσαρχ καὶ 4 ὥρ. ΒΑ τῆς Σπέρτης, ἐκ 452 κατ.

Ἄγριδάκιον, γ. τοῦ ὄ. Μυλάωντος τῆς ἐπ. Γορτυνίας, 4 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Μαρτύλικου καὶ 4 ὥρ. 30' ἀπὸ Δημητσάνης, ἐξ 64 κατ.

Ἄγριδέικα, γ. τοῦ ὄ. Αἰγίου τῆς ἐπ. Αἰγιαλείας, 55' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Αἰγίου, ἐκ 240 κατ. κατὰ γινόμενων εἰς τὴν τῆς σταφίδος καλλιέργειαν, ἐξ ἧς ἡ χώρα ἐστὶ κατάρτυα.

Ἄγριδι, 1) γ. τοῦ ὄ. Νωνάκριδος τῆς ἐπ. Καλαβρύτων, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Περιστέρης καὶ 5 ὥρ. 30' ἀπὸ Καλαβρύτων. ἐξ 60 κατ. ἐν θέσει ὄρεινοτάτη ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τῶν Ἀροακίων ὄρ. ἢ Χελμού καὶ πρὸς τὴν ὄ. ὄχθην τοῦ πτ. τῆς Ἀκράτης ἢ Κραθίος.

2) — γ. τοῦ ὄ. Ἀροακίας τῆς ἰδίας ἐπ. 15' ἐξωθεν τῆς πρ. τοῦ ὄ. Σοπιτόν, ἐκ 388 κατ. ὄρεινώτατον ἐπὶ τῶν Μ. ἀνταρεισμάτων τῶν ἰδίων ὄρσειρων. 3) — γ. τοῦ ὄ. Κλείτορος τῆς ἐπ. Γόρτυνος, 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Βελτιστινίας καὶ 7 ὥρ. 30' ἀπὸ Δημητσάνης, ἐν ὄρεινῇ θέσει πρὸς τὰ ὄρη τῆς ἐπικρ. Καλαβρύτων, ἐκ 243 κατ.

4) — γ. τοῦ ὄ. Θυάμου τῆς ἐπ. Βάλτου 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Παιτιόπουλον καὶ 17 ὥρ. ΒΑ. ἀπὸ Κερθιασάρ ἐκ 280 κατ. κείμενον ἐν θέσει ὄρεινῇ Α. τοῦ Μαρτυρόρους.

Ἄγριλέζα, Βλ. Λαυρεωτική.

Ἄγριλιά, 1) γ. τοῦ ὄ. Αὔλωνος τῆς ἐπ. Τριφυλίας, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Σιδηροκάστρου καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ Κυπρησισίας, ἐξ 164 κατ. μεσογειῶς τοῦ κλ. τῆς Κυπρησισίας πρὸς τὴν ὁδοῦν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσηνίας. 2) — γ. τοῦ ὄ. Θηρακίας τῆς ἐπ. Θήρας, 25' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Μανωλάδας καὶ ἐπὶ τῆς νηϊδὸς Ἐπικρατίας.

Ἄγριλιάς, γ. τοῦ ὄ. Δολιχίου τῆς ἐπ. Σάμης, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Φισκάρδου πρὸς τὴν Β. ἄκρην τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἐκ 221 κατ.

Ἄγριλίων, Μονὴ ἐν τῷ ὄ. Σαμακίων τῆς ἐπ. Σάμης τῆς ν. Κεφαλληνίας, 50' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Αἰγιαλός, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐκ 5 μοναχῶν.

Ἄγριλόβουνο, γ. τοῦ ὄ. Ἀνδανείας τῆς ἐπ. Μεσσηνίας, 15' ἐξωθεν τῆς πρ. τοῦ ὄ. Διάβολίτσι, ἐκ 287 κατ. περὶ τὰς πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσηνίας Μ. ὕψωραίς τοῦ ὄρους Τετράγι, 6 ὥρ. 30' ἀπὸ Νησιῶν Μεσσηνίας.

Ἄγριλος, 1) γ. τοῦ ὄ. Ἀμφορείας τῆς ἐπ. Καλαμών, 2 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Ἀρφαρά, ἐκ 515 κατ. πρὸς τὰς ὕψωραίς τῆς ἐξ Ἀνατολῶν περιλειούσης τὴν Μεσσηνιακὴν πεδιάδα ὄρσειρας. — 2) Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήτewς τῆς Θεοτόκου, ἐν τῷ ὄ. Ἀμβρακίας τῆς ἐπ. Βάλτου 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ ὄ. Κερθιασάρ. Διακλειμένη.

Ἄγριλος, 1) ἄκρην τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Μυκώου, — 2) Νδ. εἰς μικρὰν καὶ βαθύαν ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς ΝΔ ἄκρας τῆς νδ. Σχινούτης πρὸς τὴν ν. Θήραν. 3) — ἢ Ἄγριλις, ἄκρην τῆς Α. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας πρὸς τὸν πορθμὸν Ἰθάκης.

Ἄγρινον, πρ. ὁμωνύμου ὄ. Β'. ταξ. τῆς ἐπ. Τριγωνίας, τοῦ Νμ. Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, ἐπὶ τοῦ 37 χμ. τῆς διατροχούτης τὴν Νμ. ἐθν. ὁδοῦ Μεσολογγίου εἰς Κερθιασάρην καὶ Ἄρταν, καὶ ἐπὶ τοῦ 44 χμ. τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου — Ἄγρινου, ἀρχομένου ἀπὸ Κρύου νερό. Π. κειμένη πρὸς τὸ Β. ἄκρον τῆς μεγάλης πεδιάδος ἧς τὰ χαμηλότερα μέρη καλύπτονται ὑπὸ τῶν λην. Τριγωνίας καὶ Ἀγριλοκάστρου καὶ πρὸς τὰς Μ. ὕψωραίς τοῦ Πακιστολίου ὄρ. Πακ.

λεῖτο μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου Βραχῶρι, ἥδη δ' ἀνέλαθε τὸ ἀρχ. ὄνομα, ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς τῆς ἀρχ. πόλεως ἧτις ἐν ἔτει 314 ἠνώθη πρὸς τοὺς Ἀκαρνάνας μετὰ τοῦ Κασσάνδρου ἐγγυτίον τῶν Αἰτωλῶν, οἵτινες κατόπιν ἤλωσαν αὐτήν. Κειμένη ἐν περιβλέπτῳ θέσει καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐξ Ἠπειροῦ πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κλ. κατέστη κέντρον ἐμπορίου. Ἡ ῥυμοτομία καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἐπεμελήθησαν ἐσχάτως τὰ μᾶλα, καὶ ἡ πόλις ἐπροόδουσεν ὅσον ὀλίγα τοιαῦται. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, συνωκίσθη κυρίως ἐκ Σουλιωτῶν, ἡ ἀνάπτυξις ὅμως ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν συσσωρεύσιν τῶν πέριξ κατοικῶν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς τῆς. Τῷ 1846 ἡ πρώτη γενομένη στατιστικὴ ἔδωκεν ἀριθ. κατ. 2746, ἡ τοῦ 1863, 3886, ἡ τοῦ 1879, 5218 καὶ ἡ τοῦ 1890 κατ. 7430, ὅπερ δείκνυσι σχεδὸν τριπλασιασμὸν, ἥδη δὲ διὰ τῆς ἐνώσεώς τῆς πρὸς τὸν Κορ. κλ. καὶ τὴν μέλλουσαν προέκτασιν τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς τὴν Ἠπειρον, κατασταθήσεται ἡ πρώτη πόλις τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ δήμῳ τούτῳ ἰδίως καλλιεργεῖται ὁ γνωστότατος καπνὸς Ἄγρινίου, ὅστις ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον τῆς χώρας, ἐκ τούτου δὲ διακρίνεται διὰ τὴν ποιότητά του ὁ φυόμενος περὶ τὸ χωρίον Ζαπάντι.

Ἄγριοβοτάνιον, χ. τοῦ δήμου Ἰστιαιῶν τῆς ἐπαρ. Ξηροχωρίου τῆς Εὐβοίας, 4 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ξηροχωρίου, ἐκ 230 κατ. εἰς τὸ ΒΑ. ἄκρον τῆς Εὐβοίας, ὑπερθεῖν τοῦ ἀκρ. Ἀρτεμισίου.

Ἄγριοκάμπος, ἄρσιον πρὸς Α. τοῦ Παναχαϊκοῦ ἢ Βοδιᾶ, ὑψομένη εἰς 1513 μ. καὶ ἡς μετὰ τῶν ὁμοίων ὄρ. Μπαρμπά 1617 μ. καὶ Πτέρι 1780 αἰ πρὸς ἄκρον κλιτύες καταρχόμεναι

πρὸς τὸν Κορινθ. κλπ. σχηματίζουσι τὰς εὐφόρους σταφιδοφυτεῖας τοῦ Ἀγρίου, ἅς διασχίζει ὁ σιδηροδρόμος Κορινθίου—Πατρῶν.

Ἄγριολαγκάδα, χ.δ. ἡ μᾶλλον ἐκ τῶν μεμονωμένων οἰκημάτων τῆς Α. Μάνης, παρὰ τὰς πρὸς τὸν Λακ. κλ. ὑπορείας τοῦ Ταυγέτου, ἐν τῷ δ. Γυθείου, 1 ὥρ. 30' ἐκ τῆς πρ. τοῦ δ. Γυθείου.

Ἄγριοδούκο, ἄκρα τῆς Ἀνατ. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, πρὸς τὸν πορθμὸν Ἰθάκης.

Ἄγρός, χ. τοῦ δ. Ἰστοναίων τῆς ἐπ. Ὄρους τῆς ν. Κερκύρας, 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρκαδάδες, καὶ 4 ὥρ. 30' ἐκ τῆς π. Κερκύρας, ἐκ 308 κατ. πρὸς τὸ Β.Δ. τῆς νήσου.

Ἄγυιά. Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιλαμβάνεται μετὰ τῆς Ὄσσης ἢ Κισσαβοῦ ὄρους καὶ τοῦ Πηλίου, καθὼς καὶ ἀπὸ τῆς Βοιθῆίδος λην. καὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἢ κλ. τῆς Θεσσαλονίκης. Διαίρεται εἰς τοὺς δ. Δωτίου, Εὐρυμενῶν καὶ Κασθαναίας. Τὸ ἔδαφος κλιτοὶ ἐκ κλιτύων ὄρων περὶ τὴν κορυφὴν Μυροβοῦνι 1086 μ. ὑψ. ἐστὶν εὐφορον, ἀποτελεῖ δὲ ἡ ἐπαρχία αὕτη μέρος τοῦ ἀρχαίου Θεσσαλικοῦ τμήματος τῆς Μαγνησίας, ὅπερ ἐξετείνετο ποτε καθ' ἅπαν τὸ Πήλιον μέχρι τῆς Σηπιάδος ἀκρ. Καθ' ἅπαν τὴν ἔκτασιν αὐτῆς συναντιῶνται ἐρειπια ἀρχ. περὶ ὧν κατὰ μέρος τὸν λόγον ποιησόμεθα. Ἡ πρ. τῆς ἐπαρχίας καθὼς καὶ τοῦ δ. αὐτῆς Δωτίου Β'. τάξ. κεῖται παρὰ τοὺς Μ. πρόποδας τῆς Ὄσσης καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὄρειας πεδιάδος γνωστῆς ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Δωτίον πεδῖον διασχίζομένης ὑπὸ χμρ. χυνομένου εἰς τὴν Βοιθῆίδα λην. καὶ ἐχρύσης 2 ὥρ. μῆκος καὶ ἐτέρων τοσοῦτων πλάτος καὶ παριστανούτης κυκλοτερῆ ἔκτασιν περικλειστον ὑπὸ λόφων, εἶνε εὐφροτάτη εἰς μέταξαν, σίτον κριθήν, βᾶμ-

βακα, οἶνον. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὑπάρχει ὁ λόφος Δέσιανη ἐφ' οὗ χωρίον 208 κατ. ἔνθα ὁ τῶν ἀρχ. Διδύμων Κολωνῶν ἔνθα κατὰκει ἡ τεκοῦσα τῷ Ἀπόλλωνι τὸν Ἀσκληπιὸν νύμφη Κορωνίς. (Βλέπε Ἐπίδαυρος).

Ἡ πρ. Ἀγυιά 6 ὥρ. ἀπέχουσα τῆς Λαρίσσης Ἀν. καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, οἰκεῖται ὑπὸ 2050 κατ. ὧν κυριώτερα ἐνασχόλησις ἐστὶν ἡ σκωληκοτροφία. Κατὰ τὸν π. αἰῶνα ἐνηργεῖτο σπουδαιοτάτη βιμηχανία ἐρυθρῶν νημάτων, παραμείναντα ἕως ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καθ' ἣν ἦτο διάσημος διὰ τὴν purpura meliboea, ἐκ τῆς οὐ μακρὰν καιμένης ἀρχ. π. Μελίβοιας. Τὰ 1 ὥρ. ὑπὲρ τὴν π. ἐρείπια μεσαιωνικῶν χρόνων, φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὑπὸ Στεφάνου Βυζαντίου μνημονευόμενον Δώριον φρούριον.

Ἀγγεσμός, βουνὸς πρὸς Β. ἐξωθεν τῆς π. Ἀθηνῶν ἔνθα ὑπῆρχε βωμὸς τοῦ Διός, κατὰ τινὰς μὲν ὁ νῦν Λυκαβητός, ὃν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τοιοῦτον θεωρητέον τὴν μεσημβριωτέραν κορυφήν, κατ' ἄλλους ὅμως ὁ Ἀγγεσμός εἶνε τὸ παρά τὰ Πικτήσια Τουρκοβούνι.

Ἀδάμας, χ. ὅπερ ἀποτελεῖ ἴδιον δ. Γ'. ταξ. ἀποικία Κρητῶν, ἐν τῇ ν. Μήλω, ἐξ 760 κατ. παρά τὸν ὁμώνυμον λιμένα περ' ᾧ ὑπάρχει καὶ αὐτοφυῆς πηγὴ ὀρυκτομιγοῦς ὕδατος μεθ' ὑδροθεϊκοῦ ἀερίου.

Ἀδάμας, χδ. ἐξ ὀλίγων οἰκημάτων τῆς Ἀττικῆς, 3 ὥρ. πρὸς Β. τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Κηφισσοῦ μεταξύ Πεντελικῶν καὶ Πάρνητος, ἔνθα ἀναβρῦει πηγὴ ὕδατος, ὅπερ μᾶλλον φαίνεται προερχόμενον ἐκ τῆς ἀποτροπῆς ὑδάτων ἐκ τῶν ὑδραυλικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀρχαίων.

Ἀδάμιον, χ. τοῦ δ. Λήσσης τῆς ἐπ. Ναυπλίας 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Λυγουρίου, καὶ 6 ὥρ. 30' ἐκ Ναυπλίου, ἐκ 272 κατ. κείμενον ἐν τοῖς

ὄρεσι τῆς Ἐπίδαυρίας καὶ ἡμισεῖν ὄραν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἐν τῇ ἀρχ. διασήμου ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα αἱ γινόμεναι ἐσχάτως ἀνασκαφαὶ ἐν καταφύτῳ κοιλάδι ἀπεκάλυψαν ἄρτιον τὸ μέγα θέατρον, ἀριστούργημα διατάξεως ὅπερ ὁ ψυχρὸς Πausanias ἀπεκάλεσε θέας ἄξιον, ἔργον τοῦ Πολυκλείτου. Ἐπίσης εὑρηνται τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, μετὰ πλείονων ἐνεπιγράφων πλακῶν, τοῦ ἵπποδρομίου, τῆς θόλου κλ.

Ἀδᾶ-τεπές, λόφος ὑπερκείμενος τῆς ἐν τῇ πεδιάδι Βοιωτῆδος (Κάρλα) λίμνης, παρά τὸ χωρίον Πέτρα ἐφ' οὗ ἔλλ. ἐρείπια τῆς παναρχίας π. Ἀρμενίου, ἐξ ἧς κατήγετο ὁ Ἄρμενος ὁ συνεκστρατεύσας εἰς Κολχίδα μετὰ τοῦ Ἰάσσου. Κατὰ Στραβ. τὸ Ἀρμένιον ἔκειτο μεταξύ Φερῶν καὶ Λαρίσσης ἐπὶ τῇ Βαβητίᾳ, ἔνθα τὰ ἐρείπια. Ἐκ τῆς ἀρχ. ταύτης πόλεως, ὠνομάσθη ὁ πέριξ ὁ εἰς ὃν τὸ προκείμενον χωρίον Πέτρα ἀνήκει, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γκερλή, ἐξ 69 κατ.

Ἀδέλφι, μία τῶν νδ. Ἀδελφοὶ παρά τὴν Σκόπελον, περὶ τὰ 3 μιλ. πρὸς Ν. τοῦ ἀκρ. Ἐπρὸ τῆς ν. Περιστερας. Ἀδελφόπουλο, ὁμ. Νδ. περὶ τὸ 1)4 μιλ. πρὸς Β. τῆς Νοτ. ἄκρας Ἀδέλφι. Ἀδελφοὶ δέ, 2 σκόπελοι τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς νήσου Φολεγάνδρου εἰς μικρὰν καὶ βαθεῖαν ἀπόστασιν τῆς Β. ἀκτῆς τοῦ λιμένος Κραβροστάσιτῆς ν.

Ἀειπάτεια, χ. τοῦ δ. Κορθίου τῆς ν. Ἄνδρου τῶν Κυκλάδων, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κόρθιον ἐξ 89 κατ. περὶ τὸ Μ. ἄκρον τῆς ν. κείμενον.

Ἀετός, 1) δ. καὶ πρ. ὁμώνυμου δ. τῆς ἐπ. Γριφυλλίας τοῦ Νμ. Μεσσηνίας, ἐξ ἑπτὰ χωρίων μικρῶν ὧν ὁμώνυμος πρωτεύουσα 4 ὥρ. 45' ἀπὸ Κυπρησσίας ἐκ 1020 κατ. Ἐπὶ τῶν Β, κλιτύων τοῦ ὄρ. Σέχι. 2) — χ. τοῦ δ. Ἐχίνου τῆς ἐπ. Βονίτσης καὶ Ἐη-

ρημέρου, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κατεύνας, κείμενον παρὰ τὰς Μ. ὑπερείχει τοῦ ὄρ. Μπρούμισα 3) — γ. τοῦ δ. Καρυστίων τῆς ἐπ. Καρυστίας τῆς Εὐβοίας, 45' ἀπὸ τῆς πρ. Καρύστου, ἐκ 358 κατ. πρὸς τὸν κλ. τῆς Καρύστου καὶ τοὺς ΔΜ. πρόποδας τῆς Ὀρχας. 4) — ἰσθμὸς ἐνόων τὸ βόρειον μετὰ τοῦ νοτίου μέρους τῆς ν. Ἰθάκης, ἐθα σώζονται κυκλώπειαι τείχῃ, δεξμεναὶ λελαζυμέναι ἐν βράχεις, ἅτινα ἐξελήφθησαν ὡς μέγαρον τοῦ Ὀδυσσεύς, ἐνῶ εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῶν Ἀχαικῶν. Ὁ ὀπίσω Ἄετός ὄρμος εἶναι ἀκτάλληλος πρὸς προσόρμησιν ἕνεκα τοῦ μεγάλου βάρους του, ὃ ἐξω ὄμως Ἄετός εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κλ. εἶναι βάρους, ἀκτάλληλος οἱ οἰκισθῆσθε πλοῖα, προσβαλλόμενος μόνον ὑπὸ τοῦ Μ.

Ἄετοφωλιά, γ. τοῦ δ. Περαίας τῆς ν. Τήνου, 41' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κώμης, καὶ 3 ὥρ. ἐκ τῆς π. Τήνου ἐξ 117 κατ. ἐπὶ τῶν Β. ὄρεισι τῶν τῆς ν.

Ἀζίζι, γ. τοῦ δ. Κορίνθου τῆς ἐπ. Κορινθίας, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ Κορίνθου ἐξ 161 κατωίω, ἐν τῇ Μ. παραλίᾳ τοῦ Κορινθίου κλ. παρὰ τὸν γμρ. Λαγγοπέλαγον. 2) — γ. τοῦ δ. Κλεωνῶν τῆς ἰδίας ἐπαρχίας, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χιλιουμόσιον καὶ 4 ἀπὸ Νέας Κορίνθου, ἐξ ὀλίγων καλυβῶν, ἐν τοῖς μεταξὺ Κορινθίας καὶ Ναυπλίας ὄρεσιν,

Ἀπδόνια, γ. τοῦ δ. Κορθίου τῆς ν. Ἀνδρου, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κορθίου καὶ 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς π. Ἀνδρου, εἰς τὴν Μ. ἄκραν τῆς ν.

Ἀθαμάνες, ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχ. οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τὸν ἄνω ὄρειν τοῦ Ἀχελφου πτ. εἶθα οὗτος Ἰνυχας καλεῖται ἢ Ἄσπρος πτ. καὶ οἱ κάτοικοι Ἀσπροποταμίται μετὰ τῶν ὄρειων Κορίνθου καὶ Τσουμέρκων τῆς

γρομμῆς Πίνδου καὶ τῆς πεδιάδος τῶν Τρικκάλων. Τὰ ὄρη τῆς περιοχῆς ταύτης, εἰσὶν ὅμοια πρὸς τὰ τῶν Ἀγραφῶν ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἰδίου τῆς Πίνδου κλάδου. Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι ταύταις δῆμων Θεοδωρίδας, Ἀργιθέας κτλ. ὧν τὰ ὀνόματα ἐλήφθησαν ἐξ ἀρχαίων π. τῶν Ἀθαμάνων καὶ περὶ ὧν κατὰ μέρος, ὑπάρχει καὶ ὀνόμαος ὁ Ἀθαμάνων, Β'. τάξ. ἐν τῇ ἐπαρχ. καὶ τῷ Νη. Τρικκάλων, εὐ πρ. τὸ γ. Γαρδικί. 24 ὥρ. ἀπὸ Τρικκάλων, ἐν ὄρεινῃ χώρᾳ τῶν Μ. κλιτύων τῶν ὄρ. Τσουμέρκων καὶ παρὰ τὴν δεξ. ὄρη τοῦ Ἀσπρου, ἐξ 158 κατ. καὶ 5 μικρότερα γ. καὶ 2 μετοχ. μοναστηρ. τὸ τοῦ προφ. Ἡλίου ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀρχ. Τριάδος παρὰ τὸ γ. Δέση, 3 ὥρ. 30' Δ. τοῦ Γαρδικίου, καὶ Κεϊμησις Θεοτόκου τῆς μον. προφ. Ἡλίου καὶ 20' ὑπερεκείμενον τοῦ γ.

Ἀθανάσιος Ἄγ. 1) Στρατ. Στρατὸς τῆς ὄρεθ. γρομμῆς ὑπ' ἀρ. 42, καὶ ἐνάντι τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΜΕ ὀρωμακίου τοιοῦτου, ἐν ὅσῃ ὀψηλῇ ὑπὲρ τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλασσώνας, καὶ 15' μακρὰν τοῦ γ. Πάνιτσα ἢ Μπάνιτσα τοῦ δ. Φαρκιδόνος τῆς ἐπ. Τρικκάλων 2) — γ. τοῦ δ. Δαφνησίων Βλ. Ἄγναντι. 3) — γ. τοῦ δ. Ἰστωνκίων τῆς ἐπ. Ὀρους τῆς ν. Κερκύρας, 35' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρκαδόδες ἐκ 357 κατ. 4) — γ. τοῦ δ. Ἀηλιαντίων τῆς ἐπ. Χαλκίδος τῆς ν. Εὐβοίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καθενοί, ἐξ 138 κατ. 5) — γ. τοῦ δ. Αἰγίου τῆς ἐπ. Αἰγιαλείας, 10' ἐξωθεν τοῦ Αἰγίου, ἐξ 126 κατ. ἐν τῇ σταφιδουφόρῳ ζώνῃ τοῦ Κορινθ. κλ. 6) — Προάστειον Τριπόλειος. 7) — γδ. ἢ συνοικία τῆς πρ. τοῦ δ. Μέσσης τῆς ἐπ. (ἐτύλου τῆς Λακωνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ ταύτης Κύπτα. 8) — Μονὴ 30' ἐξωθεν τοῦ γ. Φίλια πρ. τοῦ δ. Λευκασίου τῆς ἐπ. Καλαβρύτων, ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν ὄρειων τῶν Καλαβρύτων,

ἐκ 39 μοναχῶν. 9) — Μονὴ ἐν τῷ κλ. Μηλιαίων τῆς ἐπ. Βόλου, 1 ὥρ. 10' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μηλιαῖτι ἐκ 2 μοναχῶν. Διαλελυμένη. 10) — Μετόχιον μονὴ Ταξιαρχῶν, διαλελυμ. 30' ἐξῶθεν τοῦ Ἀστακοῦ τῆς ἐπ. Βονίτοσης καὶ Ἐπρωμέρου. 11) — Ἄκρα τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς ἐπ. Κραναίας τῆς ν. Κεφαλληνίας.

Ἄθανάτου, γ. τοῦ δ. Δωτίου τῆς ἐπ. Ἀγυιας τῆς Λακρίσσης, 2 ὥρ. Ἀν. τῆς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ἐπ. Ἀγυιας ἐπὶ τῶν Ἀν. ὑπωρείων τῆς Ὀσσης, ἐκ 1263 κατ. πρὸς τὰ ἐν τῇ θέσει Βίγλα ἐρείπια τῆς ἀρχ. π. Μελιβοίας, σωζομένης τῆς ὀνομασίας Μελιβοίας διασώζου διὰ τὸν φινικὸν χρωματισμὸν τῶν γυμνάτων τῆς καὶ πετρίδος τοῦ Φιλοκλήτου. Ἡ Μελίβοια ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. Βλ. καὶ Ἀγυιά.

Ἀθάνη, γ. τοῦ δ. Ἀπολλωνίων τῆς ν. Λευκάδος, 1 ὥρ ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀγ. Πέτρος καὶ 7 ἀπὸ τῆς π. Λευκάδος, ἐξ 679 κατ. καὶ πρὸς τὰ ὄρεινά τῆς ν. Ἀθάνη λέγεται καὶ ἄκρα τῆς ν. πρὸς τὴν Δ. ἀκτὴν εἰμένη.

Ἀθένη, λιμενίσκος τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς ν. Λευκάδος, βαθύτατος, κατὰ λήλος δι' οἰκὸθήποτε πλοῖα, προσβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ Ε. ἔχων δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι καὶ μέχρι ἀποστάσεως 1 1/4 μιλ. τῆς Δ. ἄκρας αὐτοῦ βράχους, κλιθῶς καὶ περὶ τὸ 1 1/5 μιλ. ἀπὸ τῆς εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἐξεχούσης ἄκρας Γλώσσης, ἐτέρους βράχους.

Ἀθηνούς, ὄρμισκος τῆς Δυτικῆς ἀκτῆς τῆς ν. Θήρας, κατὰ λήλος διὰ μικρὰ πλοῖα.

Ἀθέρας, ὄρος πρὸς τὸ ΒΔ. ἄκρον τῆς ν. Κεφαλληνίας 420 μ. ὑψ. ἐξ οὗ προεκτείνεται ὁμώνυμον ἄκρωτήριον τὸ Βορειοδυτικώτερον τῆς ν. ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι πρὸς ὁμώνυμον λιμένα οὗ περὶ τὰ 3 1/4 μιλ. μακρὰν ὑπάρχει νδ. δι' οὗ χωρίζεται εἰς δύο λιμένας, τὸν

ἐξωτερικόν, κατὰ λήλος δι' οἰκὸθήποτε πλοῖα καὶ προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ ἀπὸ ΣΒ μέχρι ΜΑ. Βορ. ἀνέμων, καὶ τὸν ἐσωτερικόν, βαθύτατον, ἀσφαλῆ καὶ κατὰ λήλος δι' οἰκὸθήποτε πλοῖα. Πρὸς δὲ καὶ ὁμώνυμον χωρίον ὑπαγόμενον εἰς τὸν δ. Θηνάδας, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καρδκκῆτα, ἐκ 276 κατ.

Ἀθήκια, γ. πρὸς τὰ Α. ὄρη τοῦ δ. Κλεωνῶν τῆς ἐπ. Κορινθίας, ἐπὶ τῶν Μ. ὑπωρείων τῶν Ὀσίων ὄρειων, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χιλιεμόδιον πρὸς τὸ 11,973 γμ. τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κορίνθου—Ναυπλίου, ἐνθα ἡ στάσις ἢ ἀπέχει 5 γμ. Οἱ κάτοικοι ἀλθανόγλωσσοι ἀνέρχονται εἰς 950.

Ἐν τῇ παρακειμένῃ τῷ γ. θέσει Κήστειζα εὐρέθη τὸ ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Μινάχου εὐρισκόμενον ἄγχιμα τοῦ Τενεάτου Ἀπελλωνος, περὶ τὸ ἔτος 1812, ὅπου πλείστα ἔργα τῆς Ἑλλ. ἀρχαιότητος μεταφέρθησαν αὐτόσε. Ἡ Τενέα δὲ ἔκειτο ἐν τῇ ὄρεινῃ, 60 στάδια ἀπέχουσα τοῦ Ἀκροκορίνθου, ὅπερ συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν ταύτην, ἐτιμάτο δὲ ἐν αὐτῇ ὁ Ἀπόλλων διότι κατὰ Πικυαῖον οἱ Τενεᾶται ἦσαν Τρῶες οὗς μεταφέρει ἐκ Τενεάτου ὁ Ἀγαμέμνων ὠκησεν ἐνταῦθα.

Ἀθῆναι. Ἡ πρ. τοῦ Βασιλείου, τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς ἐπ. Ἀττικῆς καὶ τοῦ δ. Ἀθηναίων, κειμένη 8 γμ. ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Σαρωνικοῦ κλ. Πειριτιῶς, ὅστις χρησιμεύει ὡς ἐπίγειον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐκείνης ἐφ' ἧς σώζονται κατὰ μέγα μέρος τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχ. διασώζου π. εἰς θαυμασμὸν προκείμενα τοῖς ἐπισκεπτομένοις. Κατ. 107,251. Γεωγρ. Μ. 230 53' καὶ Πλάτος 380 2', ὑπέγκειται δὲ τῆς ὀχλάσεως 80 — 100 μ. Ἐκτισται ἐν τῇ μικρᾷ κοιλάδι τῇ περιλυθρανομένη μεταξὺ τῶν β. τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβητοῦ, ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Ἀθη-

νῶν ἧτις ἀποτελεῖται ὑπὸ τετραπλεύρου περιυλειομένου ὑπὸ τῶν ὄρ. Ὑμητοῦ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ἢ Βασιλῆσου καὶ Πάρνηθος πρὸς Β, τοῦ Κορυθαλοῦ καὶ Αἰγάλω πρὸς Δ. καὶ τέλος ὑπὸ τῆς ἀκτῆς πρὸς Μ. διακρίχεται δέ, ὅταν καταφέρωσιν ὕδατα, ὑπὸ τῶν γμρ. Ἰλισσοῦ καὶ Κηρησσῶ. Ἡ ἀρχαία πόλις δὲν ἐξετείνετο τοσοῦτον πρὸς Β. ὅσον ἡ σήμερον τοιαύτη, διότι ἐκ τῶν εἰς διάφορα μέρη εὐρεθέντων ἐρείπιων τῶν ἀρχαίων τειχῶν, καθὼς καὶ τῆς γνωστῆς θέσεως τῶν πυλώνων, ἡ περίμετρος αὐτῆς ὀρίζεται μετ' ἀρκούσης ἀκριβείας. Ὅθεν αὕτη περιέβαλε τὴν Ἀκρόπολιν ἧτις ἦτο ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς. Οὕτω τὰ τεῖχη ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Διτύλου ἠκολούθουν τὰ ὑψώματα πρὸς τὴν Πύλιν πρὸς Δ. τοῦ ναΐκου τοῦ ἀγ. Ἀθνασίου, ἐκεῖθεν δὲ ἐξετείνοντο Δ. τοῦ ἀστεροσκοπείου πρὸς τὸν λόφον τοῦ Μουσείου περιβάλλοντα τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου ἐνθα κημπτόμενα πρὸς Α. ἠκολούθουν τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰλισσοῦ πρὸς τὸ Δ. τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς μέχρις ἐμπροσθεν τοῦ σταδίου περὶ τὴν νῦν λεωφόρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἐνθα ἐκκμπτει ἐντὸς τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν θέσιν τῶν νῦν Βασ. σταύλων. Ἐντεῦθεν ἠκολούθουν γραμμὴν πρὸς τὴν πλατείαν τῆς Ἐλευθερίας, ἐνθα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὐρέθησαν τὰ ἴχνη τῶν ἐν τοῖς θεμελίοις οἰκίας τινὸς τῆς ὁδοῦ Ψαρρομιλίγγου ἀρ' ἧς διηθύνοντο πρὸς τὸ Δίτυλον. Ἐκ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, καθὼς ἐκ τῆς Πιυκῆς διηθύνοντο δύο τεῖχη σχεδὸν παράλληλα πρὸς τὸν Πειραιᾶ, καλούμενα τὸ μὲν Βορ. μικρὸν τεῖχος, τὸ δὲ Μέσον μικρὸν τεῖχος καὶ τρίτον ἐπίσης ὅμοιον Φαλληρικὸν καλούμενον τεῖχος πρὸς τὸ Φάλληρον, περὶ ὧν Βλ. Πειραιεύς. Ὁ περίβολος

οὗτος εἶχε πλείονας πύλας, ἦτοι τὸ Δίτυλον περὶ τὴν νῦν Ἀγ. Τριάδα, δι' ἧς διήρχετο ἡ πομπὴ τῶν Ἐλευσινίων πρὸς τὴν Ἱερὰν ὁδὸν (Δαφνίου), καὶ παρὰ ταύτην ἡ Ἱερά ἢ Ἱεριαία, δι' ἧς διήρχοντο αἱ νεκρικαὶ πομπαί. Ἀνωτέρω πρὸς Μ. ἡ Πειραϊκὴ Πύλη, ἐνθα καὶ ἡ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Πόρτα Δράκου. Αἱ Μελιτιδῆες Πύλαι, μεταξὺ ἀστεροσκοπείου καὶ λόφου τῶν Μουσῶν ἐνθα ὁ Ἀγ. Δημήτριος Βομβαρδάρης. Ἡ πύλη Ἀχαρνῶν, πρὸς τὴν ὁδὸν Πατησίων, πηθάνον περὶ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Αἱ Διόμειαι Πύλαι παρὰ τὴν νῦν πλατείαν Ἀνακτόρων, ἐνθα ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἡ Πόρτα Μπουμπουλίτσας ἐπὶ τῆς πρὸς Κηρησσίαν ἀγούσης, αἱ Διοχάρους παρὰ τὸν κήπον τῶν ἀνακτόρων. Αἱ Ἡετοναίαι πρὸς τὴν Φαλληρικὴν ὁδὸν καὶ ἕτεραί τινες πύλαδες. Καίτοι ὁ Ὀμηρος καλεῖ τὰς Ἀθήνας εὐρυάγυχν, ὡς καὶ πλείστας ἄλλας π. βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἦσαν σκολιαὶ καὶ στεναί. Πλείστων τούτων τὰ ὀνόματα διεσώθησαν ἡμῖν ὑπὸ τῶν συγγραφέων, ἡ θέσις ὅμως αὐτῶν τυγχάνει ἀόριστος. Οὕτως ὑπῆρχεν Ἐλευσινία ἢ Ἱερά Συκὴ ὁδός, ἀγούσα πρὸς Ἐλευσίνα, ἡ Θησεΐα ὁδός, ἡ πρὸς Πειραιᾶ, ἡ τῶν Πολυμείων ὁδ., παρὰ τὴν Ἀκαδημίαν, ἡ τῶν Ἐρμογλύφων ὁδ., ἡ τῶν Κιβωτοποιῶν ὁδ. ἡ Ἐστία ὁδ. ἡ Ξενικὴ ὁδ. ἡ τῶν Μυρμύκων ὁδ. ἡ Τρίτη Ρύμη, ἡ τῶν Τριπόδων κτλ. Ἡ τοιαύτη περιοχὴ τῆς ἀρχ. πόλεως περιελάμβανε πολὺ μείζονα ἔκτασιν τῆς σημερινῆς τοιαύτης κατὰ τὸ ἐγγεκριμένον αὐτῆς σχέδιον, κατῳκεῖτο δὲ ὑπὸ 500,000 περίπου κατοίκων, διότι ὁ τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν πληθισμὸς ἀνήρχετο εἰς 20,000, πρὸςδὲ ἦσαν 15 περίπου χιλ. μίτοικοι, καὶ 400,000 δοῦλοι. Πάντες ὅμως οὗτοι ἐν κατασκευῇ ἐντὸς τῆς

ἐν τῷ ἀριθμῷ περιλαμβάνονται καὶ οἱ τὸν Πειριαιᾶ οἰκοῦντες, οἱ δὲ δούλοι ἀνήκον μὲν τοῖς ἐλευθεροῖς πολίταις. ἀλλ' ἦσαν διεσπαρμένοι ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἐργαζόμενοι. Πρὸς δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλεύθεροι πολῖται διέμενον διαρκῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἐνθα εἶχον πολυτελεῖς οἰκοδομὰς ἐν ᾧ αἱ τῆς πόλεως ἦσαν πενιχραὶ. Ὁ Θουκιδ. περιγράφει τὴν ἀγανάκτησιν τούτων κατὰ τοῦ Περικλέους, διότι κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ὑπεχρέου τούτους νὰ μετοικῶσιν ἐν τῇ πόλει, πρὸς δὲ ἐκ τῆς συσσωρεύσεως ἀνεπτύχθη ὁ λοιμός. Ἐκ τούτων λοιπὸν καὶ ἐκ τῆς περιγραφείσης ἐκτάσεως αὐτῆς καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι αἱ οἰκίαι ἦσαν μονόροφοι καὶ μὲ ἀύλας, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ διαρκῶς ἐν τῇ πόλει οἰκοῦντες δὲν ὑπερέβαινον πολὺ τὸν ἀριθ. τῶν 100,000 ἐν ὅλοις. Κατὰ Θουκιδ. ἡ περίμετρος τῶν τειχῶν ἀνήρχετο εἰς 44 στάδια, ἧτοι 7920 μ. ἐν ᾧ ἡ περίμετρος τῆς σημερινῆς πολ. κατὰ τὸ ἐγγεκριμ. σχέδιον ἀνέρχεται εἰς 21,000 περίπου μ. Ἐντὸς τοῦ μικροῦ τούτου χώρου ἀνηγέρθησαν τὰ τελειότερα μνημεῖα τῆς τέχνης ἅτινα πρόκεινται πρῶτοντα θαυμάσιου εἰς τοὺς αἰῶνας.

Εἰς τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν ταύτην τῆς τελείας αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, συνέτεινε κατὰ μέγα μέρος ἡ τοποθεσία αὐτῆ τῆς πόλεως, ὁ ποικίλλος καὶ πολυχρῶμος ὄριζων, οἱ ὠραῖοι ἐρυθροὶ βράχοι οἱ χρησιμεύσαντες ὡς ὑπόβαθρα αὐτῶν, τὸ ἀφθόνως ὑπὸ τῆς φύσεως παρακειμένως τεθὲν ὑλικὸν λευκοῦ μαρμαρίου, τοῦ εὐκόλως δεχομένου τὴν διὰ τῆς σμίλης μεταδιδόμενην ἰδέαν τοῦ καλλιτέχνου, συνάμα δὲ ἀνθισταμένου εἰς τὴν τοῦ χρόνου ἐπίρροισαν, ἰδίως δὲ εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν τὸν μετὰ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ἀπελευθέρωσιν, καὶ τὴν πεποιθήσιν τῆς

ἐν τῷ κόσμῳ ὑπεροχῆς, τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκτελέσεώς των ἀναπτύχθέντα. Ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τούτῳ ἀνεπτύχθη ἡ ποίησις, ἐξ ἧς παρήχθη ἡ καλλιτεχνία ἐκείνη, ἧτις ἀρχεται καταπίπτουσα ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς εἰς τοὺς Μακεδόνας ὑποταγῆς. Ἀπὸ τῶν Περσικῶν περὶ τὸ 490 μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης τῷ 338, ἧτοι ἐν διαστήματι 150 μόνων ἐτῶν, συνετέλεσθησαν πάντα τὰ ἔργα τῶν Ἀθηνῶν ἅτινα ἀποθαυμάζει ὁ κόσμος, ἧτοι ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι ἐν ᾧ καὶ μόνῳ ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ ποίησις, ἐνέσπειρον τὸ αἶσθημὰ ἐν παντί. Ἀπὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, οὐδόπως πλέον ἡ χώρα ἐμεινεν ἐλευθέρα, οὐδὲν τι πλέον ὑψηλόν, τέλειον, παρήγαγεν. Ὁ ἐνθουσιώδης καὶ ποιητικὸς ἐκεῖνος λαός, τοσούτον ἠσθάνθη ὅτι κατέπεσε διὰ παντὸς διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἥττης του, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε μετὰ μείζονας ἥττας καὶ καταστροφὰς ἄς ὑπέστη. Διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων Διοδ. ὁ Σικελ. περιγράφει τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀγγελίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἥττης. Στρατηγὸς τῆς πόλεως ἦτο ὁ Λυσικλῆς, ἀνδρείος καὶ πεπειραμένος στρατιώτης ἐμπνέων πεποθήσιν τοῖς συμπολίταις του καὶ διακρινόμενος ἐν αὐτοῖς ἐπὶ πολεμικῇ τέχνῃ καὶ ἀρετῇ. Δὲν ἤρκεσαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι οὗτος ἐπραξε τὸ καθῆκόν του, ὅτι ἠγωνίσθη γενναίως, ὅτι ἐξήντησε πᾶσαν ἰκανότητα καὶ ἀνδρείαν ἐν τῇ μάχῃ, πλὴν τέλος ἠττήθη, οἱ Ἀθηναῖοι κατετροπώθησαν. Ὅχι, εἶχον τὴν ἀπαίτησιν νὰ τύχῃσι τῆς παρηγορίας ὅτι ὁ στρατηγὸς των ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ, καὶ μόνον δι' αὐτὸν τὸν λόγον κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς θάνατον. Δι' ἀποστροφῆς ἀπαρμίλλου ποιήσεως, ὁ ῥήτωρ Λυκούργος ἀπετύπωσε τὸ κατῆκον τοῦς

Ἀθηναίους αἰσθημα κατὰ τὴν ὑπερ-
τάτην ἐκείνην στιγμήν καθ' ἣν ἔβλε-
πον ἐπιζῶντα τὸν ἀνδρείως ἄλλως ἀ-
γωνισάμενον στρατηλάτην των, εἰς
τὴν δι' αἰῶνας πλέον ὑποδύλωσιν τῆς
πόλεως καὶ κατὰ πτωσιν πάσης ποιή-
σεως. Τὸν ὑπατον τοῦτον στεναγμὸν
λαοῦ ὅστις ἀδίκως ἔστειλεν εἰς τὸν
θάνατον γενναίως ἀγωνισάμενον τέκνον,
παραθέτομεν ἐνταῦθα, ὅπως πᾶς στρα-
τηλάτης ἔχη ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν
ὑπ' ὄψει. « Ἐστρατήγεις ὦ Λύσιπλος
καὶ χιλίων μὲν πολιτῶν τετελευτηκό-
των, δις χιλίων δ' αἰχμαλώτων γε-
γονότων, τροπαίου δὲ κατὰ τῆς πόλεως
ἐστηκότος, τῆς Ἑλλάδος δ' ἀπάσης
δουλεύουσας, καὶ τούτων ἀπάντων γε-
γεννημένων σοῦ ἡγουμένου καὶ στρατη-
γούντος, τολμᾶς ζῆν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου
φῶς ὄρᾶν, καὶ εἰς τὴν ἀγέραν ἐμβάλ-
λειν ὑπόμνημα γεγονώς καὶ ὀνειδούς
τῇ πατρίδι. » Καὶ ταῦτα καθ' ἣν
στιγμὴν ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν γενναίως
πεσόντων ἀνήγειρον τὸν μέγαν λέοντα
ὡς σύμβολον τῆς ἀνδρείας των. Ὁ
λέων οὗτος εὐρήται ἔτι εἰς τεμάχια
ἐν τῇ θέσει ἐνθα ἀνηγέρθη, πρὸ ὀλίγων
δὲ ἐτῶν ἀνεσκάφη ὁ τάφος καὶ εὐρέ-
θησαν αἱ νεκρῶν παρακειμένως τοποθε-
τημένοι κατὰ σειρὰς μετὰ συντριμ-
μάτων ὀπλων κλ.

Περιγραφή τῶν μνημείων τῶν εὐρι-
σκομένων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει δὲν εἶναι
ἀντικείμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου, πα-
ρατηρούμεν μόνον ὅτι καὶ τ' ἀρχαιότερα
τούτων, καὶ ἰδίως τὰ μέλη τὰ εὐρι-
σκομένα καὶ ἀνήκοντα εἰς ταῦτα,
ὑποδεικνύουσι τὴν ἐξωθεν καὶ ἰδίως
διὰ θάλασσης ἀφίξιν τῶν πρώτων
εἰσαγαγόντων τέχνην τινα οἰκητόρων.
Τοῦτο συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὰς ἀρχ. πα-
ραδόσεις ἐφ' ὧν ἐστήρικται ἡ μυθο-
λογία. Τὰ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀ-
νασκαφαῖς εὐρεθέντα ἔργα, ἀγρῶσιν
εἰς τὸ ἐνδόσιμον νὰ πιστεύεται ὅτι

μᾶλλον ἐκ Φοινίκης προσῆλθον οὗτοι
ἢ ἐξ Αἰγύπτου ὡς ἐπιστεύετο, πρὸς δὲ
καὶ διότι οἱ Αἰγύπτιοι ὄντες προσηλω-
μένοι εἰς τὴν χώραν των καὶ ἀποτρο-
πιαζόμενοι τὴν θάλασσαν ὅν ἐξήρ-
χοντο εἰς ἀποικίας, ἄλλως ἢ χώρα
αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κέκρωπος,
ἀπέιχε πολὺ τῆς Μεσογείου, ἐνῶ ἀπε-
ναντίας οἱ Φοίνικες, ἀνέκαθεν περιπλέ-
οντες τὴν Μεσόγειον καὶ ἐρχόμενοι εἰς
ἐπαφὴν πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν λαούς,
εὐκόλως ἀπεκαθίσταν ἀποικίας, εἰσά-
γοντες τὴν τέχνην των ἣτις εἶχεν ὑπο-
στῆ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐν γένει Ἀσια-
τικῆς τοιαύτης καθὼς καὶ τῆς Αἰγυ-
πτιακῆς.

Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν πιθανότητα ἐκ
Φοινίκης ἦλθεν ὁ Κέκρωψ μετ' ἀποι-
κίας εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ κατέλαθε
τὴν Ἀκρόπολιν ἣτις ὠνομάσθη τὸ πρῶ-
τον Κεκρωπία. Οἱ πρῶτοι μετὰ τοῦ-
τον βασιλεῖς ὑπῆρξαν ὁ Κραναός, ἐκ-
διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμφυκτιῶνος μετὰ
τῶν Ἑλλήνων, ὁ Πανδίων, ὁ Ἐρεχθεὺς
ὅστις ἐθεωρεῖτο γηγενὴς καὶ θρέμμα τῆς
Ἀθηνᾶς. Οἱ ἀποικοὶ ὡς φαίνεται συνε-
χωνεύθησαν πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους Πε-
λασγούς ἢ Ἴωνας οἵτινες μάλιστα ὁ-
πωσδὴποτε ἐπανάκτησαν τὴν ἀρχήν.

Ὁ Ἐρεχθεὺς ὠκωδόμησε τὸν ναὸν
τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. Ἀπὸ τοῦ ἐκ
τῶν διαδόχων τούτου βασιλέων Θη-
σέως, ὅστις συνήνωσε τὰς ἐν τῇ Ἀτ-
τικῇ διεσπαρμένας Ἴωνικὰς πόλεις εἰς
μίαν, ἀρχεται κυρίως ἡ τῶν Ἀθηνῶν
ἱστορία. Ἡ βασιλεία ἐν Ἀθήναις κα-
τηγήθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου
περὶ τὸ ἔτος 1132 π. χ. οὐδέποτε δὲ
ἐβασίλευθη ἢ π. μέχρις Ὀθωνος τῷ
1833, ἧτοι ἐπὶ 2965 ἔτη. Μετὰ τὴν
κατάργησιν τῆς βασιλείας, ἡ διοίκησις
ἀνετέθη εἰς ἰσοβίους ἀρχοντας μέχρι
τοῦ 954, κατόπιν εἰς τοιοῦτους ἐκλε-
γομένους ἀνὰ δεκαετίαν μέχρι τοῦ 688,
ἔκτοτε δὲ εἰς ἀρχοντας ἐκλεγομένους

κατ' ἔτος καὶ κληθέντας ἐπωνύμους, οὔτινες διώκησαν ἕκτοτε, ἕκτος τοῦ μικροῦ χρονικοῦ διςστήματος 560—510 καθ' ὃ ἤρπασαν τὴν ἀρχὴν οἱ Περσιστρατιῆται. Οὗτοι ἤρξαντο τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μεγίστου ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ὃν ἀφῆκον ὅμως ἡμιτελῆ, καὶ τοῦ ὁποίου σώζονται αἱ 15 στῆλαι.

Μετὰ τὴν τούτων καταστροφὴν, ἐπληθῆθε τὸ ἐκλεκτικὸν πολίτευμα τῶν ἀρχόντων, καὶ πλειστάκις ἐκανονίσθησαν κατ' ἐποχὰς τὰ τῆς πολιτείας καὶ ἡ θέσις ἐκάστου πολίτου ἐν αὐτῇ. Οὕτω δ' εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τῶν Περσικῶν ἐν ἔτει 590 π. Χ.

Μετὰ τὴν τούτων ἀποχώρησιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐσπευσαν εἰς ἀνοικοδόμησιν τῶν παρὰ τούτων ἐμπροσθέντων καὶ καταστραφέντων ναῶν των, καὶ ἰδίως τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Κτησάμενοι δὲ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος ὅλης, καὶ συλλέξαντες ἀπειρίαν χρημάτων, ἀνήγειραν ἐν ἐνθουσιασμῶτά θυμαζόμενα εἰς τοὺς αἰῶνας ἔργα τῆς τέχνης περὶ ὧν ἐμνημονεύσαμεν.

Ἡ ἀνέγερσις τῶν θυμασιῶν ἐκείνων ἔργων, τοῦ ἀπαρμιλλοῦ ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν αἰῶνων Περσενῶνος, τῶν Προπυλαίων κλ. εἶδεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς μεμφιμειροῦς αἰωνίως Ἀθηναίους, νὰ ἐπιτεθῶσι σκληρῶς κατὰ τὸ τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Φειδίου, ἐγκαλοῦντες αὐτοὺς ἐπὶ καταχρῆσει κλπ. καὶ ὁ Φειδίς ἐφυλακίσθη, φθόνου ἰδίως ἕνεκα, διότι ἡ μορφή του ὡς καὶ ἡ τοῦ Περικλέους διεκρίνοντο ἐν τινι ἀναγλύφῳ. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἔργα ταῦτα ἐδόξασαν τὴν ἐποχὴν, καὶ εἰς ταῦτα ἡ Ἑλλάς ὀφείλει τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ δικτῆρησιν τῆς μνήμης τῆς ἐπὶ τούτους αἰῶνας, καὶ τὴν ἐκ νέου ἀποκατάστασιν τῆς. Τοιοῦτοι πάντοτε οἱ Ἕλληνας, ὁ μὴδὲν διαπράττων, ὁ ἀφανῶς ἐν τυπικῷ κύκλῳ κινούμενος ὑπὲρ

ἄλλοτριῶν μικροσυμφερόντων, καὶ ἑαυτὸν δι' αὐτῶν ὑπηρετῶν, ἀφθονα ἐφελκίει τὰ θυμιάματα καὶ τοὺς ἐπικίλους, οἱμοὶ ὅμως τῷ προσπαθοῦντι νὰ ἐπιτελέσῃ τι, ἔστω καὶ μικρὸν, ἀμέσως γίνεται σκοπὸς παντοίων ἐπιθέσεων, καὶ συκοφαντίας δὲν ἐλλείπουσι νὰ προκαλοῦνται πρὸς ἀποθάρρυνσίν του. Εὐτυχῶς ὅμως ταῦτα λησμονοῦνται καὶ τὰ ἔργα διαμένουσι πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς μνήμης του. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τῆς ἀναπτύξεως τῆς πόλεως, ὀφείλονται καὶ πάντι τὰ μεγάλα ἔργα τῆς διανοίας ἅτινα ἀπαρᾶμιλλα διατηροῦνται ἕσαί. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν αἱ Ἀθῆναι ὑψωθεῖσαι εἰς τὸν ὑπατον βυθμόν τῆς ἰσχύος καὶ δόξης, ἀπέστειλαν κληροδόχους εἰς Εὐβοίαν, εἰς Νάξον, εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, εἰς Σινώπην, εἰς Ἀμισσόν. εἰς Σύβαριν κλ. Ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς δόξης, ἣτις ἐκλήθη καὶ τοῦ Περικλέους, τοῦ μεγάλου ἀνδρός ὅστις ὑπῆρξε τὸ κέντρον περὶ ὃ περιστρέφετο πᾶσα εὐφυΐα πᾶσα μεγάλη διάνοια, πᾶσα καλλιτεχνία κτλ. ἀτυχῶς διήρκεσεν ὀλίγον. Οἱ Σπαρτιάται ἀνέκαθεν ὑποβλέποντες τὴν αὐξήσιν τῆς ἰσχύος τῶν Ἀθηῶν, καὶ ἰδίως διεκδικοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἦν συνεπῶς πρὸς τὴν προδοσίαν τοῦ Πausανίου ἐκτῆσαντο οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδεμίαν παρώρου ἀφορμὴν ὅπως περιπλακῶσι πρὸς τούτους εἰς πόλεμον παρασύροντες καὶ τοὺς λοιποὺς Πελοποννησίους καὶ τοὺς ὅσους ἠδύναντο ἀποίκους ἢ φίλους τούτων, ὑποκινοῦντες τοὺς τοιοῦτους τῶν Ἀθηναίων κατ' αὐτῶν.

Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, φαίνεται τὰς ἀπαρχὰς λαθεῖσα ἀιχμάχη τις μεταξὺ Πελοπον. καὶ τῶν ἔξω τοῦ Ἰσθ. ἥτοι Ἰώνων ἰδίως ὡς ἐκαλοῦντο οἱ πρὸς Α. αὐτοῦ οἰκούντες, διότι ἀπὸ Θηρῶος ἐτι ἐτέθη στήλη ἐπὶ τῷ Ἰσθ. φέρουσα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιγραφὴν

Τὰδε Πελοπόννησος, οὐκ Ἴωνία, ἀφ' ἑτέρου δέ,

Τὰδε οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἴωνία. Ὅθεν ἔκτοτε χρονολογεῖται καὶ ἡ μέχρις ἐσχάτων ἐτι ἐκφερομένη παρά τισι ἐπιθυμία περὶ τῆς ἐν Ἑλληνισμῶν ἐπικρατήσεως τῶν Πελοποννησίων ἢ Μωραϊτῶν.

Ἀδίκως ὅθεν πολλοὶ μέμφονται τοῦ Περικλέους ὡς ἐπιπολαίως ἐπιταχύναντος τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, καθ' ὅσον τὰ πράγματα αὐτὰ ἦγον πρὸς αὐτὸν καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας ἦτο προτιμότερα ἢ στιγμή τῆς ἀδιάφιλονεικήτου ἰσχύος καὶ εὐπορίας τῆς πόλεως. Ὁ πόλεμος οὗτος διαρκέσας ἀπὸ τοῦ 431 μέχρι τοῦ 404, οὐδὲν ἕτερον κατέδειξεν ἢ τὴν περὶ ἐπικρατήσεως ἀλληλοσφαγίαν τῶν ἑλλ. πολιτειῶν, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν εἶχον πρόθεσιν πρὸς ἀποτελεσθῆναι κράτους, οὐδ' ὑπὸ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἐτι ἐνεφορῶντο, διότι συχναὶς βλέπομεν ἐναλλάξ τοὺς τε Ἀθηναίους καὶ Σπαρτιάτας ἐνουμένους πρὸς τοὺς Πέρσας ὅπως καταβάλλωσιν ἀλλήλους, καὶ ἰδίως αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἐκστρατεύοντας εἰς Σικελίαν ὅπως καταστρέψωσι τοὺς ἐν αὐτῇ δημοφύλους τῶν Ἀθηναίων. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη τῶν Ἀθηναίων, ἣτις πολλαχῶς ὑπὸ τῆς ἰσχυρίας μέχρι σήμερον κατεκρίθη τυγχάνει καθ' ἡμᾶς ἐν τῶν μεγαλειτέρων ἔργων τῶν τιμῶν τὴν Ἀθηναϊκὴν μεγαλοφυΐαν. Πρώτην φοράν ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐνθα ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν ἐτι χρόνων ἦτο προσηλωμένη. Ἄν ἀντιν' ἀσχολοῦνται οἱ Ἕλληνες ματαίως εἰς βραβύρους χώρας, καὶ ἀλληλοδιαπληκτιζόμενοι διατελοῦντες ἐν αὐταῖς περὶ προσωρινῆς ὄψεως καὶ ἀνωφελούς ἐπικρατήσεως, ἐστρέφοντο ἠνωμένοι εἰς κράτος πρὸς Δ. ἐνθα ἡ μεγάλη ἐξετέλεγετο Ἑλλάς, ὁποῦν θὰ ἦτο τὸ μέλλον

αὐτῶν τε καὶ τοῦ κόσμου; Μεταβάλλοντες πρῶτον τὴν Σικελίαν εἰς Ἑλλάδα, θὰ ἐκώλυον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Καρχηδόνος θαλασσοκρατοῦντες ἐν τῇ πέριξ θαλάσσῃ, ἐπεκτεινόμενοι δὲ εἰς τὰς Β. ταύτης χώρας, ἤθελον μετὰ δώσει ἐκείσε τὸν Ἑλληνισμόν, ὁπότε βεβαίως δὲν θ' ἀνεπιύσσετο ἡ Ρώμη, ἀλλ' ἤθελεν ἐπικρατῆσαι οὗτος κωλύων τὴν ἀνάπτυξιν τῆς λατινικῆς φυλῆς. Μόνον λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι προεῖδον πρὸς στιγμήν τὸν μέγαν τοῦτον προορισμόν, ἐπέπρωτο ὅμως νὰ τεθῆ φραγμὸς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Πελοποννησίων.

Ὁ Πελοπ. πόλεμος ἔληξε διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ὑπὸ τὸν Λύσανδρον καταστροφῆς τῶν τειχῶν τῆς πόλ. Ἀθηνῶν, ἐξήντηλησεν ὅμως καὶ τὴν Σπάρτην καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμήν οἱ Ῥωμαῖοι καταβαλόντες τοὺς Βηίους καὶ λοιποὺς λαοὺς τῆς Ἰταλίας, καὶ ἀσφαλισθέντες κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βορείων λαῶν, φροδοῦμον ἐν Ῥώμῃ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Ὀμονοίας (Joueordi) καὶ προσητοιμάζον τὴν κοσμοκρατορίαν ἣτις διέφευγε τῶν χειρῶν τῶν Ἑλλήνων διὰ παντός.

Μετὰ τινὰς πάλιν ἀλληλοσφαγίας περὶ ἡγεμονίας, καὶ ἐπικρατήσιν ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ὑπέκυψαν πᾶσαι αἱ ἑλλ. πολιτεῖαι εἰς τὸν Μακεδονικὸν ζυγόν. Κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἐκαυχῶντο ἐπὶ ταῖς νίκαις του, οὐδ' ἐμερίμων τὸ παράπαν περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ φαίνεται ὅτι οὗτος ἦ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες θεώρουν αὐτὸν ὡς μέγαν ἢ καὶ ὠφέλιμον τοῖς Ἑλλήσιν ἄνδρα. Στρατεῖαι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀπροσύνθεσις τοῦ Περσικοῦ κράτους, ὅπερ οὐδόπως πλέον ἠνώχλει τὰ παράλια τῆς Ἀσίας, πυρπόλησις

δι' ἑταιρῶν τῶν μεγάλων ἔργων τῆς Ἀσιατικῆς τέχνης, πρὸς ἐκτίκην δῆθεν τῆς πυρπολήσεως τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπιδρομὴ ἄσκοπος εἰς Ὑρκινίαν καὶ στρατεία ἄσκοποτέρα ἐπὶ Μάρδους, διότι τῷ ἔκλεψαν ἓνα Ἴππον, ἐρωτικῶς συνεντεύξεις πρὸς Ἀμαζόνας, καὶ ἄγιοι ἐπιδρομαὶ εἰς Δρογγινὴν καὶ ἐπὶ Ἀριμασπούς καὶ εἰς Παροπαμισάδας καὶ πτωχοὺς τρωγλοδύτας λαοὺς ζῶντας ὑπὸ χιόνας, καὶ τέλος πέρας τοῦ βίου ἐν Ἀσιατικῇ περιβολῇ καὶ κριπάλῃ, ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν ἔργα ὅπως κινήσωσι τὸν θαυμασμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηναίων οἵτινες εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐνεκείτο πρὸς τὴν Δύσιν. Ὅπόσον θὰ εἶχε διαφόρως ἂν οὗτος συνενῶν τοὺς Ἕλληνας εἰς ἓνα, καὶ ὡς ἀρχηγέτης ἐθνισμοῦ, ἐβάδιζε πρὸς τὴν Δύσιν ἐξοπλώνων ἐκείσε τὸν Ἑλληνισμὸν ὡς ἀντίρροπον τοῦ ἀναπτυσσομένου Λατινισμοῦ. Τὸ μέγα τοῦτο σφάλμα κατανόησαντες οἱ Ῥωμαῖοι ἐκήρυξαν πρῶτον μέγαν τὸν ἄνδρα, ὑποδεικνύοντες ὅτι πρὸς τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐνθα οὐδόλως ἦτο αὐτοῖς ἐπιφόβος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν διανομὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσίας ὑπὸ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἀκολούθων, οἵτινες δὲν ἦσαν ἡ σατράπαι φέροντες ἕλλ. ὀνόματα, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκολάκισον ἐκείστοτε τὸν μᾶλλον ἰσχύοντα τούτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αἱ ἀστικαὶ ἀρεταὶ δι' ὧν εἶχε προαχθεῖ ἡ πολιτεία ἀπώλλοντο, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τρυφή ἦσαν αἱ μόναι ἀσχολίαι τῶν πολιτῶν. Οἰκοδομαὶ πολυτελεῖς ἀνεγείροντο, καὶ ἰδίως παρὰ τῶν διαχειρησαμένων δημόσια χρήματα, καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη ἤρξατο ἐκπίπτουσα. Οὕτως ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ὑπέκυψεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Ἀντίπατρον, Κάσσανδρον, Δημήτριον Πολιορκητὴν, Ἀν-

τίγονον τὸν Γονατᾶν κλ. ἡ δ' εὐτέλεια εἰς ἣν εἶχον φθάσει οἱ ποτὲ ὑπερήφανοι Ἀθηναῖοι δείκνυται ἐκ τῶν κολακειῶν τῶν πρὸς τοὺς ἡγεμονίσκους τούτους, οἵτινες ὠργιάζον τρυφῶντες ἐν τῇ πόλει τῶν, καὶ ἰδίως πρὸς Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, πρὸς ἐνοίκησιν τοῦ ὁποίου παρεχώρησαν τὸν ὑπισθόμον τοῦ Παρθενῶνος,

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐξετέλεσθησαν ἔργα τινὰ ἐν τῇ πόλει, ὡς τὸ γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, ἡ στοὰ τοῦ Ἀτάλου κλπ. ἀλλ' ἡ τέχνη αὐτῶν ὑπολείπεται πολὺ τῆς ὑψηλῆς ἐνθουσιώδους καλλιτεχνίας ἣτις ἐνέσπειρε τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ποιητικῆς τοιαύτης. Πολιτικὸν ὅμως βίον αἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον πλέον, δι' ὃ ἀδιστακτικῶς καὶ ἐθελουσίως τὸ πρῶτον ὑπέκυψαν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Μετὰ τινὰ χρόνον, κατὰ τὸν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Μιθριδάτου πόλεμον, συμπαθῶς ἔχουσαι πρὸς τοῦτον καὶ δεχθεῖσαι φρουρὰν αὐτοῦ, ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἡ πόλις καταστράφη. Ἐκτοτε ἡ πόλις δὲν ἀνέκυψε πλέον, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐξηκολούθει θεωρουμένη ὡς ἔστια τῶν φώτων, καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπισκέπτοντο αὐτὴν πρὸς σπουδὰς φιλοσοφικὰς. Μόνα ἄξια λόγου συμβάντα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰσὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου κήρυξις τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, κατῆπιν δὲ ἡ ὑπὸ αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων προστασία καὶ διακώσμησις τῆς πόλεως. Ὁ Ἀυτοκράτωρ Ἀδριανός, 117—238 ἐπεξέτεινε τὴν πόλιν πρὸς Ἀν. θείας ὄριον τῆς νέας ταύτης πρὸς τὴν παλαιάν, τὴν γνωστὴν ὀμώνυμον ὑλῆν, ἐξετέλεσεν ἄξια λόγου ὑδραυλικὰ ἔργα δι' ὧν ἔτι ἡ πόλις ὑδρεύεται, καὶ ἐπερξίωσε τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς οὗ εἶχεν ἀρχίσει τὴν οἰκοδόμησιν ὁ Πεισίστρατος (550), ὅθεν ἡ οἰκοδόμησις τοῦ μεγάλου τούτου ναοῦ

διήρκεσεν ἑπτὰ περίπου αἰώνας. Μετὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν αἱ Ἀθηναὶ ὀλίγον μνημονεύονται μέχρι τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὑφ' οὓς γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἀπέτελουν μέρος τοῦ θέματος τῆς Ἑλλάδος, διωκόντο δὲ ὑπὸ πραιτόρων καὶ δικαστῶν καὶ προνοητῶν ἀρχόντων, οἵτινες μυριοτρόπως ἐπίεζον τὴν πόλιν. Οὐδὲ φαίνεται ὅτι ποτὲ οἱ Βυζαντινοὶ ἔδωκαν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τὸν ἐν γένει κλασσικὸν Ἑλληνισμὸν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίους ἐκυτοὺς ἀποκαλοῦντες, ἦταν κατὰ τὸν ὄργανισμὸν καὶ τὸν λοιπὸν βίον μᾶλλον Ἀσιανοί.

Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, ὅποτε τὴν Ἑλλάδα διενέμοντο ἀμαχητοὶ διάφοροι ἐπερχόμενοι ἀρχοντῆσσι τυχεδωκταί, τὰς Ἀθήνας κατακτήσας ὁ Γάλλος Βονιφάτιος ὁ Μομφεράτος παρεχώρησε τὴν Ἀττικὴν εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Ὁθωνά Δελφρῶς, ὀνομάσας αὐτὸν μέγαν **κῦριν** τῶν Ἀθηνῶν, ὃν τίτλον οἱ κληρονόμοι τούτου μετέβαλον εἰς Δουκικόν. Ἐπὶ τούτου ὁ Παρθενώνιστις ἀπὸ τοῦ δευ αἰῶνος εἶχε μεταβληθεῖ εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, καὶ ἦς σώζονται ἔτι ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων τοίχων τὰ ἴχνη διχρῶν ἀλλ' ἱκανῶς ζωηρᾶς ἀγιογραφίας, μεταποιήθη εἰς δυτικὸν ναόν, καθὼς καὶ ὁ τῆς μονῆς τοῦ Δαφνίου, ἔνθα καὶ ἐτάφησαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης. Ὁ τελευταῖος δούξ τῆς οἰκογενείας ταύτης Ἰαλιέρος Βριένιος, ἔπεσε μαχόμενος τῷ 1311 παρὰ τὸν ἐν Βοιωτίᾳ Κηφισσὸν πτ. ἐναντίον ἐπιδρομόντων Καταλανίων, οἵτινες οὕτως ἐγένοντο κύριοι τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς ἐθιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐταιρείας, κατὰ τὸ Πολυτεχεῖον, τηροῦνται χαλκᾶ κράνη, θώρακες καὶ ὄπλα, εὐρεθέντα ἐκ τῆς μάχης ταύτης.

Καταλαμβάνοντες οἱ Καταλανοὶ τὴν π. ἀνὰ τὸν ἰσθμὸν ἐκείνην ἐκ διατηρηθῶσιν ἐν αὐ-

τῇ, δι' ὃ παρέδωκαν αὐτὴν τῷ Φρειδερίκῳ βασιλεῖ τῆς Σικελίας, ὅστις διώρισε δοῦκα Ἀθηνῶν τὸν ἀνήλικον υἱὸν τοῦ Μαμφρέδου ὑπὸ τὴν ἐπιτροπίαν τοῦ Ἐστανιόλ. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου, ἡ πόλις διωκῆθη ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ ἐπιτρόπων, μέχρις οὗ κατελήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος Κορίνθου, Αἰγίου καὶ Μεγάρων Νερίου ἢ Πενερίου Ἀτζαγιόλη τῷ 1387, ἔμεινε δὲ τὸ δουκάτον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ μέχρι τοῦ 1456 ὅποτε ὀριστικῶς κατελήθη ὑπὸ τῶν Ὁθωμανῶν ὑφ' οὓς διετέλεσεν ἐκτὸς μικροτάτου χρονικοῦ δικστήματος τῷ 1686 καὶ ὃ κατελήθη πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ὑπὸ τὸν Μοροζίνην, μέχρι τοῦ 1832.

Ἄξιον σημειώσεως τυγχάνει ὅτι κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλ. ἐν ἔτει 1687 ὑπὸ τοῦ ἑνετοῦ Μοροζίνη, ὑπηρετεῖ ἐν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ὁ ἐκ Σουηδίας καταχόμενος καὶ διακρινόμενος ἐν τῇ πυροβολικῇ τέχνῃ κόμης Καίνιγσμάρκ, ὅστις φεύγων ἐξ Ἀγγλίας καταγορεύμενος διὰ τὴν ὁλοφρονίαν τοῦ προτιμηθέντος αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα τῆς πλουσιωτάτης χήρας τοῦ λόρδου Ὁγγλ. κ. Θάιν, μετὰ τὸν ἀπαιχχονισμὸν τὸν συνενόχων του, καὶ ζητῶν τύχην καὶ λήθην ἐν πολέμοις, εὐρέθη ἐνώπιον τῆς Ἀκροπόλεως. Βόμβα ἐκ τοῦ παρὰ τὴν νῦν Ῥωσικὴν ἐκκλησίαν πυροβολείου τούτου ἐκσπενδονισθεῖσα, ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς πυριτιδαποθήκη, καὶ ἀνετίναξε τὸ κέντρον αὐτοῦ, προξενήσασα τὴν ἐπιφανομένην καταστροφὴν. Ὁ Καίνιγσμάρκ τασσοῦτον ἐβίβρωσε μαχόμενος, ὥστε κρυσελόγησας ἀπεβίωσεν ἐν Ἑλλάδι. Ὑπὸ τὴν διαίτησιν τῶν ἀρχοντῆστων τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι διετελοῦν ἀπλῶς φυτοζῶντες, καὶ οὐδεμίαν συναίσθησιν τοῦ ποτὲ Ἑλληνισμοῦ ἔχοντες. Οἱ ξένοι δούκες οὗτοι ἀνήγειρον τ' ἀνάκτορά των ἐν τῇ Ἀ-

κροπόλει μεταποιήσαντες εἰς τοιαῦτα τὰ προπύλαια αὐτά. Ὀφείλομεν ἐν δικαίῳ μέτρῳ νὰ μὴ παραλείψωμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν ὁ Ἕλληρ πρῶτον ἀνέκτησε τὴν συναίσθησιν τῆς ποτὲ φυλετικῆς του ἀξίας καὶ ὑπεροχῆς. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατακτηταί, ὑπερήφανοι καὶ μόνον εἰς τὰ περὶ τὰ ὄπλα ἀσχολούμενοι, ἀφῆκν εἰς τοὺς ἐγχωρίους τὴν τε τῶν φόρων εἰσπραξίν καὶ τὴν στενοτέραν αὐτοδιοίκησιν, οὕτω δ' ἐσημαχτίσθησαν αἱ δημογερονταί, οἱ κοτσαμπασίδες, οἱ ἄρχοντες, καὶ ἐνὶ λόγῳ Ἑλληνική τις Ἱεραρχία ἣτις συσφίγγει τοὺς φυλετικούς δεσμούς καὶ ἄρει εἰς τὴν ιδέαν τῆς ἐθνότητος. Οἱ θεωροῦντες ἐκυτοὺς ἀδικημένους ἐν ταῖς προσδοκίαις των, ἢ τῇ ἱεραρχικῇ των φιλοτιμίᾳ, ἐλάμβανον τὰ ὄπλα καὶ ἀνήρχοντο τὰ ὄρη. Βλ. Ἑλλάς.

Οὕτως αἱ Ἀθήναι διωκῆθησαν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων καὶ πολὺ ἡπιώτερον ἢ ὑπὸ τοὺς πραιτόρας καὶ προνοητὰς τῶν Βυζαντινῶν, διετέλου δὲ ὑπὸ τὸν Βοεβόδαν ὃν διώριζεν ὁ Κισλάρ-ἀγῆς ἢ ἀρχηγὸς τῶν μαύρων εὐνούχων, καθ' ὅσον ἢ π. κατόρθωσα διὰ τινος Ἀθηναίως εἰσχωρίσθη εἰς τὸ χρέμιον τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ Α' καὶ ἀπὸ Βασιλικῆς μετονομασθείσης Ἰοχαῆς, νὰ κηρυχθῇ ἢ π. **μαλικιανὲς** ἢ σουλτανικὴ ἰδιοκτησία. Ἐκτὸς τοῦ Βοεβόδα, διωρίζετο καὶ Κωδῆς ἢ δικαστής, ἀλλ' αἱ μεταξὺ Ἀθηναίων διαφοραὶ ἐδικάζοντο ὑπὸ τοῦ βουλευτηρίου τῶν πρεστώτων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν τῆς π.

Οὕτω διετέλου ἐν Ἀθήναις εἰρηνικῶς ὑπὸ γενικὴν ἐποψίν ζῶντες, οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Τούρκων. Κατὰ τὸ 1777 Ἀθῆναι λησταὶ ἐπιδραμῶντες ὑπὸ τινι Γιοχαλῶρην, ἠπέλουον τὰς Ἀθήνας, πλὴν ὁ Βοεβόδας Χατζῆ

Ἀλῆς, ἐπιδραμῶν μετὰ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων κατετρόπωσαν αὐτοὺς περὶ τὴν Κηφισσίαν, τότε δὲ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ περιτείχισις τῆς π. Προθύμως ἐργασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεραίωσαν τὸ τεῖχος ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, ἠγέρθη δὲ τὸ τεῖχος σχεδὸν κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Β. μέρους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἐπὶ τῆς τοιαύτης τῶν ἀρχαίων τειχῶν. Ἐπὶ τοῦ τεῖχους ὑψούντο πύργοι, καὶ αἱ πύλαι ἀνορθώθησαν, Ἀρδαβίτικη, ἔνθα νῦν ἡ συνοικία Μακροχάννη, ἢ τῆς Βασιλοπούλας, ἢ τοῦ Ἀδριανοῦ ἦτις καὶ ἐχρησιμοποιήθη, ἢ τῆς Μπουμπουνίστρας ἔνθα ἡ Πλατεία Ἀνακτόρων παρὰ τὴν ἀρχαίαν Διόμειαν πύλιν, ἢ Μενιδιάτικη παρὰ τὴν πλατείαν Βαρυβακίειου, ἢ τοῦ Εὐρίππου παρὰ τὴν νῦν ὁδὸν Αἰόλου ἢ Ἐθνικὴν Τράπεζαν, καὶ ἡ Γύρτικη παρὰ τὸ Δίπυλον, ἢ τοῦ Μανδραβίλη μεταξὺ Πνυκὸς καὶ Θησαίου, καὶ ἡ τοῦ Κάστρου ἢς σπανίως ἐγένετο χρῆσις.

Αἱ ὠμότητες τοῦ μνησθέντος Χατζῆ Ἀλῆ, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Χασεκή ἐξ οὗ καὶ ὁ νῦν βοτανικὸς κήπος ὅστις ἦτο ἰδιοκτησία του, ἀφῆκν ἐποχὴν ἀναμνήσεως τρόμου εἰς τε Τούρκους καὶ Ἑλληνας, δι' ὃ ἐπέτυχαν παρὰ τῆς Πύλης τὴν ἐξορίαν καὶ κητόπιν τὴν ἀποκεφάλισίν του. Πλὴν ἄλλων, οὗτος μετεχειρίζετο τοὺς Ἀθηναίους πρὸς μεταφορὰν μαρμάρων ἐκ τοῦ Παναθηναϊκοῦ σταδίου, ὅπερ ἀπεγύμνου πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἐν τῷ κτήματι του οἰκίας του. Ἐκτὸς ταύτης ὀλίγα εἰσὶν αἱ καταστροφαὶ αἱ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν προξενηθεῖσαι εἰς τὰ ἀρχ. μνημεῖα. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὃ δὲ Γάλλος Guilletiér, περιγράφων τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν του τῷ 16 αἰῶνι, ἀναφέρει ὅτι ὁ Καπουκίνος πατήρ Σιμών, ἀγοράσας τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους (φανάρι Διογένους) παρ' Ἑλλήνος ἀγτι

15 σκούδων, πλείστας ἀπήντησε δυσκολίας εἰς τὴν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς μονῆς περιλήψιν του, τέλος δὲ τῷ ἐπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Καδῆ νὰ μὴ παραβλάψῃ ποτε τὸ μνημεῖον καὶ νὰ ἐπιτρέπη εἰς τοὺς βουλομένους τὴν ἐπίσκεψίν του. Οὕτω τὰ ὠραιότερα τῶν ἀγαλμάτων καὶ μνημείων, τὰ μὲν μετεφέρθησαν εἰς Ρώμην, τὰ δὲ μετεποιήθησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς κεφαλῆς, εἰς Ρωμαϊκὰ. Φανατικοὶ χριστιανοί, πεισθέντες ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἀναπτύσσεται ἐν ἀμαθείᾳ καὶ ῥυπαρίᾳ κατέστρεφον ἀπονητὶ τὰ ἔργα ταῦτα. Οἱ Φράγκοι δυνάσται μετεποίησαν τὰ προτύλαια εἰς ἰδίαν κατοικίαν, καὶ Εὐρωπαῖος πυροβολητὴς ὑπελόγησε μετ' ἀκριβείας τὴν κλίσιν τοῦ ὄλμου του, ὅπως ἡ τροχιά τοῦ βλήματος συναντήσῃ τὸν Παρθενῶνα. Τέλος δὲ Ἄγγλος ἀρχαιοφίλος ἂν μὴ ἐπιχειρηματίας, ἀπεγύμνωσε τὸν Παρθενῶνα, ὅπως τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπωλέσωσι πᾶσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιήσιν, ἐν τοῖς θαλάμοις τοῦ Βρετ. Μουσείου, ἐνῶ οὐδεμίαν μνημονεύεται σπουδαίου μνημείου καταστροφῆ ὑπὸ Τούρκων γενομένη, μάλιστα δὲ τὰ διαφορά τοιαῦτὰ ἐχρησιμοποιοῦν διαφοροτρόπως. Οὕτω τὸ ὠρολόγιον Κυρρήστου, ἐχρησιμοποιήθη ὡς αἴθουσα χορευτῶν Δερβισιδῶν, μετωνομασθέν Τεκὲς τοῦ Κιζιμπάμπα.

Μετὰ τὴν Ὀθωμανικὴν κατάληψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀποχώρησιν τοῦ Μοροζίνη ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι ἤρξαντο ἐπανερχόμενοι ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς ἃ εἶχον καταφύγει καθ' ὃν χρόνον Ἐνετοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ ἐμάχοντο πρὸς κατοχὴν τῆς χώρας των, συνεστήθη ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον μετὰ αἰώνων σιγήν, Ἑλλήν. σχολὴ ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Γρηγορίου Σωτήρη τοῦ μετέπειτα Μολεμβασίας. Κατὰ δὲ τὸ 1765, συνεστήθη τοιαύτη καὶ διετηρήθη θάπανάις τοῦ Ἀθηναίου

Ἰωάννου Ντέκα, ἧτις ἐλειτούργησε μέχρι τοῦ ἔτους 1814. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἤρξατο τὸ πρῶτον ἀναζωπυρούμενον τὸ πρὸς τὴν ἑλλ. ἀρχαιότητα καὶ τὴν τέχνην αὐτῆς αἶσθημα, δι' ὃ πλείστοι ἐπίσημοι καὶ ἐν λογίοις διαπρέποντες ἐπεσκέπτοντο τὰς Ἀθήνας. Ἐκ τούτων μνημονεύομεν τὴν τὴν πόλιν ἀγαπήσαν καὶ ἀγαπηθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς Καρολίαν τῆς Βρουνσβίτσκης, σύζυγον διαζευχθεῖσαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου Δ'. τὸν ἀναδιφιστὴν τῆς Ἑλλήν. ἀρχαιότητος Πουκεβίλλ, τὸν ἀπογυμνώσαντα τὸν Παρθενῶνα λόρδον Ἑλγίνον, καὶ ὑπὲρ πάντας τὸν μικρὸν διακρίψαντα ἐν ταύτῃ ποιητὴν Βύρωνά, ὅστις ἐν αὐτῇ συνέγραψε μέρος τῶν ἀθλιῶτων ποιημάτων του καὶ τὴν «κόρην τῶν Ἀθηνῶν», καὶ ὅστις κατόπιν προσέφερε τὴν ζωὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ σύλλησις τοῦ Παρθενῶνος ἐτελέσθη ἐν μέσῳ τῆς ἀγανακτήσεως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, καὶ ὁ καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἐπετεύχθη διὰ τῆς πίεσεως ἣν ἐξήσκησεν ὁ λόρδος Ἑλγίνος ἐπὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης παρ' ἣ ἐτύγχανε πρεσβευτῆς τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαμάχης τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων. Οὐδὲ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἀγγλικῶ ὀδημοσίου ἔλαβε χώραν αὕτη, οὐδ' ἦσαν εἰς θέσιν οἱ Ἄγγλοι εἰσέτι νὰ κατανοήσωσι τὰς καλλονὰς τοῦ Φειδίου. Ὅτε τὰ ἔργα ταῦτα ἀφίκοντο εἰς Ἀγγλίαν, ἐθεωρήθησαν ὡς ἔργα ἀπλῶν ἐργατῶν, ὡς τοιαῦτα ἀνάξια λόγου, ἠρνήθησαν δὲ πᾶσιν ἀποζημιώσιν εἰς τὸν εὐγενῆ λόρδον, δι' ὃ ἔμεινον παρ' αὐτῷ ἐπὶ πλείονα ἔτη ὡς ἀχρηστὰ, ἐδέησε δὲ ὅπως διερχόμενος ἐξ Ἀγγλίας ὁ Δανὸς Κανόδας, νὰ ἴδῃ τυχαίως ταῦτα, ἐν οἷς πάραυτα ἀνεγνώρισε τὸ πνεῦμα τοῦ Φειδίου, καὶ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς Ἄγγλους, οἵτινες ἐπὶ τῇ

βεβαιώσει τοῦ Κανόνα καὶ μόνον, ἀπε-
θαύμασαν τοὺς θεσκαροὺς οὓς κατεῖ-
χον, καὶ συνεπῶς ἐψήφησεν ἡ βουλὴ πρὸς
ἀπόκτησιν τῶν τὸ ποσὸν τῶν 40 χιλ. λι-
ρῶν. Ἐκτοτε τηροῦνται ἐν ταῖς σκοτει-
ναῖς καὶ ὑγραῖς αἰθούσαις τοῦ Βρετ-
τανικοῦ Μουσείου, ἐνθα ἀπόλλυται τὸ
πλεῖστον τῆς καλλονῆς τῶν, καὶ πάσα
ἡ ποίησις τῆς ἐν χώρᾳ καὶ ὑπὸ τὸν
Ἀττικὸν ὀρίζοντα ἀρχικῆς τῶν θέσεως,
ἄχρις οὐ πεισθῶσι ποτε οἱ Ἄγγλοι,
οὐχὶ ὡς λέγεται συνήθως νὰ τὰ ἐπι-
στρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ζη-
λεύοντες δοῦσαν εἰς τοὺς αἰῶνας, ἐπα-
ναθέσωσιν ἐπὶ τοῦ διεθνoῦς τῆς καλλι-
τεχνίας μνημείου τὰς διακοσμῆσεις του,
συμπληροῦντες αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ πεπολι-
τισμένου κόσμου. Πρὸς συμπλήρωσιν
προσθέτομεν ὅτι ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μου-
σεῖῳ εὑρηναὶ καὶ μέρη τῶν ἔργων
τούτων τοῦ Παρθενῶνος, μὴ προερχό-
μενα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἑλγίνου,
ὡς ἡ κεφαλὴ νεανίου ἐκ τῆς μετώπης,
ἦν ἐκτῆσχατο πρὸς τοῦ ἐκ Κερκίρουης
Στείνχουσερ, πρὸς δὲ καὶ γύψινον ἀπο-
τύπωμα γυναικείας κεφαλῆς, ἐκ πρω-
τοτύπου ὅπερ εὑρέθη ἐντετυλισμένον
ἐν οἰκίᾳ τινὶ ἐν Ἑνετίᾳ, ἐρεῦνης δὲ
γενομένης ἐδείχθη ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ἀνή-
κεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Σάν-Γάλλο ἧς
ὁ πρόγονος Φιλίκιος Σάν-Γάλλο ὑπῆρξεν
ὁ γραμματεὺς τοῦ Μοροζίνη κατὰ τὴν
πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐπίσης
ὑπάρχει καὶ γύψινον ἐκμαγεῖον κε-
φαλῆς Ἰππου, οὗ τὸ πρωτότυπον κα-
τεῖχεν ὁ ἀρχιδούξ Καρόλος τῆς Αὐ-
στρίας, καὶ ὅπερ περιῆλθεν αὐτῷ πρὸς
τοῦ τελευταίου δουκὸς τῆς Μεδένης.

Τοιαύτη διετηρήθη ἡ κατάστασις
τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ 1821. Ἐν τῷ
κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος
ἐκδοθέντι Ἀγγλικῷ Γεωγραφικῷ Λε-
ξικῷ, ἀναγινώσκομεν ἐν ἄρθρῳ. Ἀθῆ-
ναι, ὅτι αὐταὶ εἰσι πόλις τῆς Τουρ-
κίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεβαδείας. Ὅτι οἱ

κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς μικρὸν ἐμπο-
ριον μαλλίων, μετὰξῆς, ἐλαίων, κηροῦ
καὶ μέλιτος. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ μικραὶ καὶ
παλαιαί, ἔχουσαι ἔμπροσθέν τῶν εὐρείας
αὐλάς. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς
10.000 περίπου ὧν τὸ ἐν τέταρτον
εἰσὶ Τούρκοι. Ἐπίγειον τῆς π. ἐστὶν ὁ
ἀρχ. λιμὴν τοῦ Παιρικῶς, ὅστις καλεῖται
ἤδη Πόρτο-Λεόνε κτλ.

Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἡ π. τῶν
Ἀθηνῶν ἢ μᾶλλον ἡ Ἀκρόπολις αὐτῶν,
περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων,
ὑπέστησαν ὅμως οὗτοι στενὴν πολιορ-
κίαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει καθ' ἣς δὲν
ἴσχυσαν οὔτε αἱ ἐν τῇ πεδιῶδι γενό-
μεναι ἀπόπειραι πρὸς λύσιν αὐτῆς,
οὔτε ἡ γενναία ὑπὸ τὸν Γάλλον στρα-
τηγὸν Φεββιέρου ἐροδίασις τῶν πο-
λιορκημένων διὰ πυρίτιδος καὶ πυρι-
τολίθων, ἀλλ' ὑπέκυψον εἰς τοὺς Τούρ-
κοὺς ὑποδ' ἡ π. ἔμεινε μέχρις ὅτου συμ-
περιελήθη ἐν τῷ ἀρτίστυστάτῳ Ἑλ-
ληνικῷ βασιλείῳ, τῷ 1831, ἐν ἔτει δὲ
1834, αἱ Ἀθῆναι ὠρίσθησαν ὡς πρω-
τεύουσα τοῦ βασιλείου. Κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν ἐκείνην πόλις οὕτως εἰπεῖν οὐδόλως
ὑπῆρχεν. Ἐν περιγραφῇ τοῦ Ἀγγλοῦ
Βόροσβορθ τῆς πόλεως ἐν ἔτει 1833,
ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς: «Ἡ ἀγορὰ
ἀποτελεῖται ἐκ τῆς μόνης ἀξίως λογοῦ
ὁδοῦ, ἣτις καὶ αὕτη στερεῖται ὁδοστρω-
σίας, φέρει δ' ἐν μέσῳ αὐλακκὰ ἐν ἧ τὰ
ὕδατα ῥέουσιν ὀρητικῶς. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ
συνηνωμέναι καὶ ἐπεσκευασμέναι διὰ
σανίδων καὶ κονίας. Ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ
δεῖκνυνται τὰ ἐφόδια δι' ὧν λειτουργεῖ
ἡ ἀγορὰ. Βαρέλια χαθικρίου, μικροὶ
καθρέπται ἐν ἐρυθραῖς χαρτίναϊς θήκαις
κρόμμου κρεμάμενα, καπνὸς ἐν ὀγκώ-
δεσι πυραμίτι, ἐλαῖαι, σῦκα ἐν βούρ-
λοις, καπνοσύριγγες μετ' ἐπιστομιῶν
ἐξ ἡλέκτρου καὶ ὑποδόχαι ἐκ μελανῆς
ἀργίλλου, πικνικὰ, ἐπικρυρωμέναι πι-
στόλαι, μάχιραι, ζωτῆρες καὶ χρυσο-
ποιικίλτα κολῶδικα, ἀποτελοῦσι τὰ ποι-

κίλλα ἀντικείμενα τὰ ἀναμῆς παρυσιαζόμενα τῷ θεατῆ. Β.βλίσ οὐδόλω, εὐρηται οὐδ' ἐρημερίδες, οὐδὲ λυχνίαι οὐδὲ παρθυρόφυλλα, οὐδὲ ἀμαξίαι, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ταχυδρομεῖον. Αἱ ἀφικνούμεναι ὀλίγηι ἐκ Νευπλίου ἐπιστολαί, κηρύσσονται ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὅσαι δὲ δὲν ζητοῦνται ὑπὸ τῶν πρὸς οὓς ἀπευθύνονται παραδίδονται εἰς τὰς φλόγας. Μετὰ τρία δὲ μόνον ἔτη, τῷ 1836 ἠγειρόντο οἰκοδομῆ, οἱ κάτοικοι ἀνήρχοντο εἰς 15,000, ἐτίθετο ὁ θεμέλιος λίθος τῶν ἀνακτόρων, πνευμαστίμω ἐσυστήνεται. καὶ ὅπερ ἕξιον προσοχῆς ἡ δικαιοσύνη ἀνάπτυξις ἐπρόδουεν ἐπίσης θυμωσίως, διότι τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐξεῖδοντο ἐρημερίδες ἐν Ἀθήναις, ἢ «Ἀθηνᾶ», ἢ «Βασιλική», ἢ «Γοίσι», ἢ τῶν «Ἀγγελίων», ὁ «Ἐμπορικὸς Ἀγγελος», ὁ «Ταχυδρόμος», ὁ «Κλέπτει», ἢ «Ἐλπίς» Ἑλλ. καὶ Γερμ. ὁ «Σωτήρ» Ἑλλ. καὶ Γαλλ. περιοδικὰ δὲ ὁ «Θεατῆς», ἢ «Πρόσδος», ὁ «Ἀσκητικὸς» καὶ ἢ «Ἀθλολογία τῶν κοινοφ. γνώσεων».

Ἡ νέα λοιπὸν πόλις τῶν Ἀθηνῶν κίτται ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας τοιαύτης, ἐφ' ὅταν αὕτη ἐξετείνετο πρὸς Β. τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκτεινομένη πολὺ ἔτι βορειότερον. Ἐκτίσθη δὲ μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβητοῦ, ἐν τῇ κοιλάδι ἧς ἡ μισγάγγεια συμπίπτουσα πρὸς τὴν ὁδὸν Ἐρμεῦ, ἔρρεε πρὸς τὸ Δίπυλον σχηματίζουσα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν παρ' ἀρχαίαις Ἡριδανὸν πτ. Ἀτυχῶς κίττοι ὁ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς πόλ. προκείμενος χώρος ἔκειτο οὕτως εἰπεῖν ἀρχαίως χάρτης, ἢ πόλις ἤρξατο ἐγειρομένη ἄνευ ἐπισταμένης μελέτης ἐπὶ σχεδίου τινὸς ἐν συνόλω. Ἐν πρώτοις ἀντὶ τὰ ἐπεκταθῆ ἐπὶ τῶν ὠρῶν καὶ χυμῶν πρὸς Μ. τῆς Ἀκροπόλεως, λωφίσκων πρὸς τὴν τοῦ Φαλήρου θάλασσαν, καὶ ἀφελῆ ὁ πρὸς Β.

χώρος πρὸς τελείαν ἀνασκαφὴν τῆς ἀρχαίας π. περιωρίσθη αὕτη ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων ἔνθα καὶ ἡ τοῦ μεσαίωτος Ἀθῆνα ἢ Σχίνα ὡς ἐκκαίτο. Τὸ πρῶτον ἡ διαγραφὴ σχεδίου τῆς πόλεως ἀνετέθη εἰς τὸν Βρυαρὸν μηχανικὸν Βάιλερ ἐν ἔτει 1834, ὅστις ἐχάραξε τὴν ὁδὸν Ἐρμου εὐθείως παρατεινομένην πρὸς τὰ νῦν ἀνάκτορα, καὶ ἑτέρας τινὰς ὁδοὺς καθέτως πρὸς ταύτην, ῥυμοτομῶν τὰς πλαιαίας στενωποῦς. Εἰς ταῦτα περιορίζεται τὸ σχέδιον τούτου, πλὴν τοῦτο ὑκμῆνει ἕξιον προσοχῆς ὡς δεικνύον πᾶσαι τὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἰκοδομῆς, τοὺς νκοὺς μετὰ τῶν περιοχῶν τῶν, καὶ τοὺς διασχίζοντας τὸ ἔδαφος χειμᾶρους. Ἀκολουθῶν τῷ 1836 συνεταχθῆ ὑπὸ τῶν Κλεάνθους καὶ Σάουμπερ σχέδιον ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων, καὶ ὅπερ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἐρημώζετο. Κατὰ τοῦτο ἡ ὁδὸς Στάδιου ἔφερε διὰ τῆς θέσεως τῶν νῦν ἀνακτόρων εὐθείως πρὸς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῆς. Ἡ πλατεία Μουσῶν, ἢ νῦν Συντάγματος, ἐχάραθη εὐρύχωρος κυκλική, ἐκ ταύτης δὲ εὐρείᾳ λεωφόρος ἔφερε πρὸς τὰς Στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, αἵτινες ἐγένοντο καταφανεῖς ἐκ ταύτης. Ἡ ὁδὸς Ἀθηνᾶς εὐρυτάτη ἔφερε πρὸς τ' ἀνάκτορα, ἕτινα ἐν μέσῳ εὐρείας πλατείας ἐτοποθετοῦτο περὶ τὴν νῦν θέσιν τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Λυκαβητοῦ. Πλὴν τὸ σχέδιον τοῦτο οὐδόλω ἐτηρήθη, καὶ ἐπὶ πλείονα ἔτη καὶ οἰκοδομῆ ἀνεγείροντο ἐπὶ τῇ βῆσει ἀπλῶν ῥυμοτομῶν πρὸς ποικίλναι εὐθυγράμμισιν τῶν πλαιῶν τῆς π. ὁδῶν. Προϊούσης τῆς ἀναπτύξεως τῆς πόλεως ἤρξατο ὠκοδομούμενον τὸ τμήμα τὸ καλούμενον Νεάπολις, ὡς ὅλω ἀποχωρισμένον προάστειον, ἄνευ τινὸς συνδέσμου πρὸς τὴν ἐπίλοιπον πόλιν, ἀκολουθῶν δὲ ἐκάστῳ κατὰ τὰς ἀνάγκ-

καὶ ἢ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν κατοίκων, συνετάσσοντο ἴδια μερικὰ σχέδια ἅτινα ἐνεκρίνοντο ὡς παραρτήματα τῆς πόλεως, συχνάκις δὲ καὶ ἰδιῶται ἔχοντες ἐκτάσεις γαιῶν, συνέτασσον ἰδιωτικὰ σχέδια, ἐπώλουν γῆπεδὰ εἰς οἰκοδομοῦντας κατὰ ταῦτα καὶ ἐκτός τῆς πόλεως, κατόπιν δὲ κατάρθουν νὰ ἐγκρίνονται ταῦτα ὡς ἐπίσημα παραρτήματα τοῦ γενικοῦ σχεδίου. Διὰ τῆς συνενώσεως πάντων τούτων, ἀπετελέσθη τὸ σχέδιον τῆς νέας πόλεως, ἄνευ τινὸς ἐνόττητος οὐδ' εὐρυχωρίας πρὸς ἀνάπτυξιν μεγαλουπόλεως. Πρὸς δὲ ἢ ὑπὸ ἰδιωτῶν κατάληψις τῶν περὶ τοὺς ναοὺς ἔκπαλαι εὐρέων χώρων, κατέστησεν ἤδη δυσχερῆ τὴν ἀποκατάστασιν εὐρείων πλατειῶν, τὸ λυπηρότερον δὲ, οὐδέποτε ἐξετελέσθη πρὸ τῆς οἰκοδομήσεως τμημάτων τινος, ἢ ἀρμοδία χωροστάθμησις τῶν ὁδῶν ἐν ἀρμοδίᾳ πρὸς τὰς ἐπιλοιπούς τῆς πόλεως, ὥστε νὰ ὀρίζεται τοῖς οἰκοδομοῦσιν ἡ στάθμη τοῦ κατωφλίου, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ δυσχερῆ σήμερον τὴν καλῆν τῶν ὁδῶν ἀποκατατάστασιν. Οὐδὲ μελέτη ποτε περὶ γενικῆς ἐν συνόλῳ διευθετήσεως ὑπονόμων ἐγένετο, ἥτις κατέστη σήμερον ἐν τῶν δυσχερετέρων προβλημάτων ὑπὲρ τῆς καλῆς τῆς πόλεως ὑπάρξεως.

Οὕτως ἀπετελέσθη σχέδιον εὐρύτατον, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου μέρος μόνον τυγχάνει ἀρμοδίως κατωκημένον. Κατὰ τοῦτο τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁρίων περιλαμβάνεται ἡ πόλις, ὀρίζονται ἐκ γραμμῆς ἀρχομένης κάτωθεν τοῦ Στρ. Νοσοκομείου καὶ διευθυνομένης πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου πρὸς τὸν Ἰλιστόν, καὶ ἐκείθεν πρὸς τὸ Νεκροταφεῖον ἐξ οὗ διευθύνεται ὀπίσθεν τῶν λόφων τοῦ Σταδίου, καὶ ἐκείθεν πρὸς τὰ παραπήγματα ἔνθα κάμπτεται πρὸς τοὺς Μ. πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ μέχρι τῆς Σχιστῆς Πέτρας

καὶ ἐκείθεν ἄνωθεν τῶν Πευκακίων πρὸς τὸ Πολύγωνον ἔνθα ἐγείρεται ἡ Στρ. Σχολή. Ἐκείθεν διατέμνει τὴν ὁδὸν Πιπτησίων διευθυνομένη πρὸς τὸν Στραθ. τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, ἐξ οὗ κάμπτεται πρὸς τὴν ὁδὸν Κολοκύνθοῦς διευθυνομένη Δ. τῶν καταστημάτων τοῦ ἀεριοφωτος, περιέρχεται τὴν ὑπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον συνοικίαν καὶ διευθύνεται πρὸς τὸ Θεσεῖον. Ἡ περιγραφεῖσα αὕτη περίμετρος τοῦ ἐγκριμένου σχεδίου τῆς π. ἔχει ἔκτασιν 21 χιλιομέτρων, ἦτοι πορείαις πλείον τῶν 4 ὥρων. Ἡ ἐν τῇ περιμέτρῳ ταύτῃ περιλαμβανομένη ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς 13 ἑκατομ. τετρ. μετρ. ἦτοι 13,000 Β. στρεμ. ἐξ ὧν ὁ ἀνακτορικὸς κήπος καὶ αἱ περίξ πλατεῖαι Ὀλύμπειου, κλ. κατέχουσιν ἐν περίπου ἑκατομ. τετρ. μετρ. ἢ 1000 στρεμ. ἐνῶ ἡ πόλις τῷ 1852 κατεῖχεν ἔκτασιν 1,300,000 τετρ. μετρ. περιέχουσα κατ. 26,331. Ὅθεν ἐν δικαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν, οἱ κάτοικοι ἐτετραπλασιάσθησαν, ἐνῶ τὸ σχέδιον τῆς π. ὅπερ καὶ τότε ἦτο ἀρχικῶς κατωκημένον ἐτετραπλασιάσθη.

Ἡ ἔκτασις αὕτη τῆς κατὰ τὸ ἐγκριμένου σχεδίου πόλεως, κατοικεῖται ὑπὸ 107,251 κατ. ὅθεν ἀναλογουσιν 8,23 κατ. ἐπὶ ἐκάστου στρεμ. ἦτοι ἐπὶ 1000 τετρ. μετρ. ἑκτάσεως. Ὅσαυτὴ εἰσέτι ἡ ἀρχιότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ σχεδίου, ἐνῶ ἐν Πάτραις ἔνθα τὸ σχέδιον προεξετείνετο ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ κάτοικοι συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀρχαιομένης ἄνω πόλεως, ἀναλογοῦσι πρὸς 22 περίπου ἀνὰ 1000 τετρ. μετρ. ἦτοι εἰς ἕκαστον στρεμ. Βλ. Πάτρας

Ἡ διαίρεσις τῆς π. εἰς 6 τμήματα αὐδεμίαν ἔχει σημασίαν διοικητικὴν ἢ ἐκλογικὴν, ἐκτός ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς εὐκολωτέρας ἐνεργείας τῶν

ἐκλογῶν ἐν τοῖς ναοῖς, καὶ τῆς ἐν γένει διεξγωγῆς τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας. Τοῦτοι τὰ τέσσαρα τῆς πλκτικῆς πόλεως διαιροῦνται διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἐρμού καὶ Αἰόλου, ἧτοι τὸ πρῶτον ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς ὁδοῦ Ἐρμού καὶ Αἰόλου, τὸ Β' ἐστὶν ἐναντι τούτου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού μέχρι τῆς τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ Γ' ἐστὶ τὸ ἀντίστοιχον τούτου ἐκεῖθεν τῆς ὁδοῦ Αἰόλου περιοριζόμενον ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού, καὶ τὸ Δ' τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὁδῶν Ἐρμού καὶ Αἰόλου πρὸς τὸ Θησεῖον. Τὸ Ε' ἐκτείνεται πέραν τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἀπὸ τῶν περαπηγμάτων τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ Κολωνακίου μέχρι τῆς ὁδοῦ Πκτησίων, καὶ τὸ ΣΤ', ἐκ τοῦ κάτωθεν τελευτῆς καὶ δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ Πειρικῶς ἐκτεινόμενον χώρου.

Ἐνεκ τῆς δυσαναλόγου ἐκτάσεως τῆς πόλεως πρὸς τὸν πληθυσμὸν, τὰ τοῦ δήμου μέτρα δὲν ἐπαρκῶσι πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, οἱ δ' ἡ πόλις ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτουμένων ἔργων πρὸς βελτίωσιν τῆς δημοσίας ὑγίαινης.

Τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐκτισται ἡ πόλις τυγχάνει λίαν ἀνώμαλον. Ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς Ἀθηνῶν—Πειρικῶς κεῖται εἰς ὕψος 54,90μ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ διασταύρωσις τῶν ὁδῶν Ἐρμού καὶ Αἰόλου εἰς 67,70 μ. ἡ πλατεία Ὀμονοίας ὁμοίως εἰς 71,70, ἡ πλατεία Συντάγμ. εἰς 84,30, ἡ τῶν Ἀνακτόρων ἐπὶ τῆς λεωρ. εἰς 91,30, τ' ἀνάκτορα εἰς 100, ἡ δεξιάμ. τοῦ ὄδατος τῆς π. εἰς 136,00 καὶ ἡ Ἀρόπ. εἰς 156,00, ὁ Δυνακῆτος εἰς 267,30, καὶ τὸ Ἀστεροσκοπ. εἰς 102,81 μ. Ὅθεν αἱ πλεῖστα τῶν ὁδῶν τυγχάνουσιν ἰσχυρῶς ἐπικλινεῖς, οἱ δ' οὐ διευκολύνεται ἡ τῶν ὑδάτων κατασφορα καὶ τὸ ἐπικλινές τῶν ὑπονόμων, ὅπερ ἐστὶ πλεονεκτηματικόν.

Τὸ κλίμα τῆς π. ἐστὶ γενικῶς ἡπιον καὶ συγκρασημένον, ἰδίως δὲ ἐν ὄρα χειμῶνας, διότι τὸ θέρος ἀποβίβει συχνάκις ἀφύρητον. Ἡ μέση θερμοκρασία ἐστὶ 80° 2, ἀλλὰ τὸ θέρος ἀνέρχεται συχνάκις εἰς 30° 0 τὸν δὲ χειμῶνα κατέρχεται εἰς 20 ἢ 40, ἰδίως δὲ ὅταν πνέῃ ὁ ἐκ τῶν χιονοσκεπῶν ὄρεων κατερχόμενος βορρᾶς, ὅστις ἐλευθέρως διασχίζει τὰς πρὸς τούτον ἀγούσας ὁδοὺς, τὸ ψυχρὸ καθίσταται ἐπαισθητότερον ἢ εἰς ψυχρότερα κλίματα. Ὅταν δὲ ἐν ὄρα θέρους πνέουσιν ἰσχυροὶ ἄνεμοι ἐγείροντες νέφη πεπυρακτωμένου κονιορτοῦ, ἡ διακροῖα καθίσταται ἀνυπόφορος. Πρὸς δὲ αἱ συχνὰ καὶ πολλὰκις αἰφνίδιοι καὶ κτύπομοι μεταβολὴ θερμοκρασίας εἰς μέγαν βαθμόν, καθίστανται ἐπικίνδυνοι τοῖς μὴ ἐθισμένοις εἰς αὐτάς. Ὅθεν καίτοι ὑπὸ γενικῆν ἐποψίν τὸ κλίμα εἶνε εὐκράες, τὰ μνησθέντα τοπικὰ αἴτια ἐπιδρῶσι πολὺ πρὸς βλάβην του. Ἡ ἀσασία ὁμως αὐτῆ τοῦ κλίματος συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐφύιαν τῶν κατοίκων. Κατὰ τὸν Ἰπποκράτην, ἐν χώραις ἐνθα σφοδρότατοι χειμῶνες διαδέχονται εἰς ἄκρον καυστικὰ θέρη, οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται βέποντες πρὸς τὰς τέχνας καὶ ἐπιτημάς, διότι οἱ τῶν σταθερῶς θερμῶν τόπων ἄνθρωποι γίνονται νοσθροὶ καὶ ἀνείσθητοι, οἱ δὲ τῶν διαρκῶς ψυχρῶν, ἀπόλλυσι καὶ τὴν τῶν ὀργάνων λεπτότητα καὶ τὴν τοῦ νοῦ δραστηριότητα.

Ἡ καταστροφὴ τῶν περὶ τὴν πόλιν δασῶν, ἅτινα ἐκάλυπτον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τοὺς πέριξ βουνοὺς, καὶ ἡ ἔλλειψις λιμνῶν καὶ ποταμῶν ὅπως παράγονται ὑδάτμοι, καθιστῶσι σπανάκις τὰς λεπτάς καὶ συνεχεῖς βροχάς. Οἱ ἐκ τῆς ἐξατμήσεως τῆς θαλάσσης παραγόμενοι ὑδάτμοι, ἀραιούμενοι ὑπὸ τῆς θερμότητος καὶ τῶν ἀντανάκλωμένων ἡλιακῶν ἀκτίνων, διασκορπίζονται

πρὶν συμπυκνωθῶσι καὶ ἀποτελέσωσι νέφη. Κατὰ τὰς περὶ τῆς ἀστεροσκοπείας τοῦ Ἀθηνῶν ἀστρονόμου Σμῖθ, μόνον πέντε ἢ ἕξ ἡμέρας δύναται τις ν' ἀπαριθμῆσθαι καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς εἶναι ἐντελῶς τεθλωμένος, ὥστε ὁ ἥλιος νὰ μὴ φωτίσῃ τὴν πόλιν. Ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰς βλέπει τις τὴν λάμπην τοῦ ἡλίου μακρὰν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἢ ἀλλοῦ, ὡς εἰ τοπικῶς εὐρίσκειτο ὑπὸ σκιάν νεφῶν καλυπτόντων τὸν Ἕλληνα. Τέσσαρες ἢ πέντε μόνον ὄρωνται νύκτες ἀνέφελαι. Ἡ εὐδία τῶν νυκτῶν τῶν Ἀθηνῶν εἶναι σχετικῶς μείζων τῆς τῶν ἡμερῶν. Αἱ βροχαὶ εἰσὶν ὀλίγαι, σπανίως διαρκοῦσιν ἐπὶ πολὺ, ἐπέρχονται δὲ συνήθως μετὰ τοσαύτης ὀμίχλης ὥστε τὸ καταπίπτον ὕδωρ βοηθούμενον καὶ ὑπὸ τῆς κλίσεως τῶν ὁδῶν, καταφέρεται βιαίως σχηματίζον χειμάρρους.

Αἱ σπάνιαι ἄλλως συνεχεῖς καὶ λεπταὶ βροχαί, διαρκοῦσαι πολὺ, ἐπιφέρουσιν ὑγρασίαν, ἣτις ἐστὶν ἐπιβλαβὴς ἐν Ἀθήναις. Τὸ τοιοῦτον ὑπῆρχε γνωστὸν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ εἰς τοιαύτην ἐκτάκτον ὑγρασίαν ἀποδίδει ὁ Διοδ. Σικελ. τὸ αἷτιον τοῦ λιμεῦ ὅστις ἀπέδεικται τὸς κατοίκους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοπ. πολέμου, καὶ ἀφῆρπασε καὶ αὐτὸν τὸν Περικλέα. Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Διοδ. (XIII, 58) τυγχάνει ἄξιον πλείστης προσοχῆς, καθ' ὅσον ἐξ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδιδον τὸ αἷτιον τῶν μολυσματικῶν νόσων εἰς τὴν ἀνάπτυσιν ἐλωδῶν μισμαμάτων. Αἱ καταπτώσεις χιόνος εἰσὶ σπανιώτεραι.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἐτησίου πίπτοντος ὕδατος εἶναι μὲν ἐλάσσων τοῦ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μικρόν. Κατὰ μέσον ὄρον ἀνέρχεται εἰς 0,41, ἐνῶ ἐν Πικρῶσις ἐστὶ 0,50, ἐν Βιέννῃ 0,44, ἐν Λονδίῳ 0,58, ἐν Βε-

ρολίῳ 0,52 καὶ ἐν Ῥώμῃ 0,78. Ἡ ἐξάτμησις ὅμως ἐν Ἀθήναις εἶναι μεγίστη.

Ἡ στέρησις ὅμως ὕδατος ἀναλόγου πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, ἐστὶν ἡ μεγαλύτερα αὐτῆς πληγὴ, καὶ εὐτυχῶς ἐπαίσθητὴ γιγνομένη καθ' ἑκάστην, καθίσταται τὸ κυριώτερον ζήτημα αὐτῆς. Ἐλπίζεται ἡ προσεχὴς λήψις μέτρων πρὸς λύσιν τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος ἄνευ τοῦ ὁποῦ οὐ μόνον ἡ ἀξίωσις ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ὑπερξίστησι πᾶσαι εἶται. Ἐπὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου ζητήματος δὲν θεωροῦμεν ἀνεπαρκῶς νὰ εἰπώμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἀρχαίων ὑδρογωγείων ἀφ' ὧν ἐτι καὶ σήμερον ὑδρεύεται καίτοι ἀνεπαρκῶς ἡ πόλις.

Οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι ὑδρεύοντο ἐκ φρεάτων ἰδίως, καὶ νόμος κατέστη ὀρίζων τὰ τῆς ἐκ τούτων ὑδρεύσεως. Συνήθως τὰ φρέατα συνεκινῶνουν διὰ λαξευτῶν ὑπογείων συράγγων ἡμισίων πρὸς ὑδρογωγεία δι' ὧν διοχετεύονταν τὰ τῶν πηγῶν ὕδατα. Ἀκολούθως κατεσκευάσαν λαξευτὰ ἰδίως ὑδρογωγεία πρὸς διοχέτευσιν τῶν περὶ τὴν πόλιν πηγῶν. Εἰς τοιαῦτα ἀπλὰ ἔργα περιωρίζοντο τὰ τῶν ἀρχαίων τοιαῦτα. Ἡ πόλις καὶ τότε δὲν εἶχεν ἀφθονίαν ὕδατων, ἄλλως καὶ ἡ χρῆσις ὑπῆρχε περιωρισμένη. Οἱ Ῥωμαῖοι οὔτινες ἐπέδωκαν ἰδίως περὶ τὴν ὑδρομάστευσιν, καὶ μεγάλην χρῆσιν λουτρῶν ἐποιοῦντο, ἐπεξέτειναν τὰς ὑδρομαστευτικὰς ἐργασίας ἐπ' ἄπικτος τοῦ λεκανοπεδίου τῶν Ἀθηνῶν πρὸς συλλογὴν καὶ μεταφοράν τῶν ἐν αὐτῷ ὑπογείων ὕδατων. Οὗτοι κατεσκευάσαν κεντρικὴν ἀρτηρίαν ὑδρογωγείου ἐν μέσῳ τοῦ λεκανοπεδίου ἀπ' Ἀθηνῶν δι' Ἀμπελοκήπων καὶ Χαλκιδίου μέχρι Πάριου, ἐκ πάντων δὲ τῶν περὶ τὴν ὄρεον, μικρότερα τοιαῦτα πρὸς διοχέτευσιν εἰς ταύτην τῶν διαφόρων μικρῶν πηγῶν. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο ἀποτελεῖ σύστημα ὑδρο-

γωγαίων ἄτινα καθιστῶσι τὸ ἔδαρος καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις διάτρητον ὡς ξύλον σκωληκόβρωτον. Ἡ κεντρικὴ ἀρτηρία τοῦ συστήματος τοῦτου καταλήγει εἰς μίαν δεξιμενὴν ὀμώνυμον τοῦ ἀναχειραντος αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκρασιῶν ὑδραγωγείων καταστράφησαν σήμερον ἢ ἀπεστράφησαν καὶ ἀγνοοῦνται παντελῶς, ἢ δὲ τυγχίει ἕρσεις τοιαύτης τινὸς ἀρτηρίας ἀποτελεῖ τὰς ἐκἀστοθεωρουμένους ἀνεκαλύψεις νέων πηγῶν. Τοιοῦτον τὸ σύστημα οὐ ὑφίσταται σήμερον τσοῦτον ἀτελῶς ἢ πόλις. Διὰ τῆς ὅσον ἔνεστι ἐπιμελοῦς χρήσεως τοῦ ὑδραγωγικοῦ τούτου συστήματος, ἢ πόλις ἔχει σήμερον 5—8 χιλ. κυβ. μέτρων καθ' ἐκάστην κατὰ μέσον ὄρον, ἐνῶ ἀναλόγως πρὸς τὴν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν ἔχει ἀνάγκη 50 χιλ. Σημειώθειον ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰ ὕδατα τοῦ λεκανοπέδιου ἦσαν ἀφρονώτερα κατὰ πλῆθος, διότι πάντα τὰ πέριξ ὄρη καὶ ὑψώματα ἦσαν κατὰ φύσιν, ὅθεν κατεστῆλετο ἢ βιαία τῶν ὑδάτων πρὸς τὴν ὀχλάσαν καταφορὰν.

Καθ' ἅπασαν τὴν μακρὰν σειράν τῶν αἰώνων ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον ἢ π. τῶν Ἀθηναίων κίττοι ἀσήμενος, ἔκειτο πάντοτε ἐπὶ τῶν πρὸς Β. τῆς Ἀκροπόλεως μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, οὐδὲν δὲ τούτων κίττοι πρὸς βορρῆν γραμμῆς ἀπὸ τῆς Διομείας Πύλης πρὸς τὴν Πειραικὴν τοιαύτην, ἢτοι τῆς σήμερον περίπου θέσεως τῆς ὁδοῦ Ἐρμού. Οὐδὲ κατωκίθη ποτὲ τὸ μέρος τοῦτο, ὅπερ τυγχάνει ἐκθεσιμὸν εἰς τοὺς περασμένους τὸν κεντρικὸν ἀνέμου, παρετηρήθη δὲ ὅτι ἐν ὄρα θερούς ὑπάρχει πάντοτε διχορράτις θερμοκρασίας 2^ο ἕως 3^ο μεταξὺ τῆς θέσεως καὶ καὶ τῆς περὶ τὴν Πλάκα τοιαύτης. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὅπερ συμπίπτει

πρὸς τὸ Α' καὶ Δ' τμημ. καίνται πάντα τὰ μνημεῖα ἄτινα οἱ λάτραι τῆς ἀρχαίας τέχνης σπεύδουσι νὰ ἐπισκεφθῶσι, καθὼς καὶ τὰ τοῦ μεσαιῶνος ἢ τῆς χριστιανικῆς π. τοιαῦτα, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, περὶ ὧν θέλομεν διαλέξει ἐν ὀλίγοις ὡς ἀδικασπῆστος, συνδεόμενα πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθῆναις μ' ὄλην τὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου κήρυξιν τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ καὶ τὴν εἰς τοῦτον προσχώρησιν Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου, ὁ χριστιανισμὸς ἐβραδύνετο ἀνεπτυχθῆ, κατὰ τὸν 4^{ον} δὲ ἔτι αἰῶνα ἐν αὐταῖς διέτριβεν ὁ λάτραις τῆς ἀρχαιότητος Ἰουλιανός, καὶ κίττοι ἐν αὐταῖς διέτριψαν ὁ Γρηγόριος, ὁ Βασίλειος κλ. πατέρες, ὁ διὰ τοῦτο τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος, εὗρον ἐν αὐταῖς ἐπικρατοῦσαν τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηναίας καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἀρχαιότητος θεοτήτων.

Εἰς ἐπίρωσιν τῆς γνώμης ταύτης παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μόνη ἀπὸ Ῥωμαίων ἐν Ἀθήναις Βασίλειος Στωά ἐν τῇ ἀγορᾷ, δὲν φαίνεται ποτε μεταποιηθεῖσα εἰ, χριστιανικὸν ναὸν ὡς αἱ τοιαῦτα στοὰ ὡς δικαστήρια ἀκατομηθεῖσαι μεταποιήθησαν ἀπανταχοῦ εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς τύποι πρὸς ἀνέγερσιν τούτων, ἐν Ἀθήναις δὲ οὐδὲ ὅπως φαίνονται ἐγεροθέντες ναοὶ ὑπὸ τοιοῦτον τύπον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ κατακόμβαι εὐρέθησαν ἐν αἷς οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας των. Μόλις δὲ κατὰ τὸν 6^{ον} αἰῶνα, ἐπικρατήσαντος τοῦ χριστιανισμοῦ, μεταποιήθη καὶ αὐτὸς ὁ Παρθενὸν εἰς ναὸν τῆς Παρθένου Μαρίας, καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων ἐκαλύφθη ὑπὸ χριστιανικῶν γραφῶν ἄτινες σώζονται ἔτι κατὰ μέρη. Συνάμα δὲ διεσκευάσθη τὸ ἐσωτερικὸν ἀναλόγως, τῆς ἀρχ. στοᾶς ἀντικαταστάσης αἰ, ἐτέρως καὶ ἀνοικθείσης μεγάλῃς πύ

λης μεταξύ τοῦ ἑκατομπεδίου καὶ τοῦ ὀπισθοδόμου.

Ἡ ἐπὶ Κωνσταντίνου ἀρχομένη ν' ἀναφαίνεται ἰδίᾳ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν χριστιανικῶν ναῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν Περσικοῦ τύπου, ἐτελειοποιήθη κατὰ τὸν ΣΤ'. αἰῶνα καθ' ὃν ἀνεγέρθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ ἐν Ραβέννῃ ναὸς τοῦ ἁγ. Βιτάλη καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ἁγ. Σοφίας, ὅστις ἐστὶν ὁ τελειότερος τύπος. Οἱ διαφοροὶ ἐν Ἀθήναις ναοὶ τῆς Βυζαντινῆς κληθείσης ταύτης τέχνης, φέρουσι πάντες ῥυθμὸν τῆς κατ' ὀλίγον ἐκπτώσεως αὐτῆς, δὲν φαίνονται δὲ σύγχρονος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ Ε'. αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν δὲ εἶναι γνωστὸς ἐντελῶς ὁ ῥυθμὸς τῶν ἐν Ἀθήναις χριστιανικῶν ναῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν ὅμως ταύτην ἀποδοτέον τὴν ἐγγλυφὴν ἀπάντων ἐκείνων τῶν σταυρῶν, καρπῶν, ζώων κλ. ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μαρμάρων, ἅτινα εὐρίσκονται καθ' ἑκάστην, καὶ ὧν πλεῖστα ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καὶ δι' ὧν ἀνηγέρθη ὁ παρὰ τὴν Μητρόπολιν μικρὸς ναὸς τοῦ ἁγ. Ἐλευθερίου.

Ὁ ναῖσκος οὗτος συγγάνει ἄξιως προσοχῆς. Ὁ Κουσσῶν ἀνάγει τὴν ἀνεγερσίν του εἰς τὸν ΣΤ'. αἰῶνα ὅπερ ὅμως ὁ Βυσσῶν διαφιλολογεῖ. Μικρὰ προσοχὴ πείθει περὶ τούτου. Οὗτος ἐστὶν ὠκοδομημένος ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων ἐφ' ὧν ἐχαράχθησαν σταυροί, καρποί, συμπλέγματα φανταστικῶν ζώων, καὶ ἅτινα τεθέντα ἀνευ διατάξεως τινος ἢ ἀρμονίας, δεικνύουσι προφανῶς ὅτι ἀνήκον εἰς ἀρχαιότερον ναὸν χριστιανικὸν κατασκευασθέντα ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων. Κατὰ τὸν 3ον καὶ 4ον αἰῶνα δὲν εἶχον ἔτι ἐγερωθεὶς ναοὶ χριστιανικοὶ ἐν Ἀθήναις, ὅθεν κατὰ τὸν 5ον δὲν ὑπῆρχον ἐρείπια τούτων, ἄλλως τούτο ἐστὶ τσοσούτον προφανές ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῖσκῳ, ὥστε ἐκτὸς ὅτι τὰ φέροντα τὰς χριστιανικὰς γλυ-

φὰς μαρμάρων, εἶναι τοποθετημένα ὡς ἀπλοῖ λίθοι πρὸς οἰκοδομίαν, ὑπάρχει καὶ τεμάχιον φέρον ἡμῖς σταυρὸν, καὶ προερχόμενον ἐκ παλαιότερου τεμαχίου. Πρὸς δὲ κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα ἢ Βυζαντινὴ τέχνη εὐρίσκειτο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς, ἀνεγείρετο δὲ ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐνῷ ὁ προκείμενος συγγάνει ὅλως ἐκπεπτωκυῖς τέχνης, τῆς ἀψίδος οὔσης πολυγωνικῆς καὶ οὐχὶ ἡμικυκλίου (συνθρόνου), τὰ παρὰ τὸν πεφραγμένα διὰ πλῆκῶν μετὰ κυκλικῶν ὀπῶν, αἱ ἀψίδες τῶν παρὰ τὸν ὑπερέχουσι τῆς γεννήσεως τοῦ τροῦλλου, καὶ ἕτερα πλείονα δεικνύουσιν ὅτι ἀνηγέρθη πολὺ μεταγενεστέρως. Ἐὰ ἐπὶ τῶν τοίχων ἐπιλήρητα τῶν Δελφῶν καὶ Βιλλυρῶν συνδυαζόμενα πρὸς τὸν ἐν Μιαρῶ ἐγερωθέντα ναὸν τοῦ ἁγ. Νικολάου ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου Βιλλυρῶν μετὰ τὸ κτίσιμον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως ἐν ἔτει 1207, καὶ οὗ ὁ ῥυθμὸς ἐστὶ πολὺ τελειότερου Βυζαντινοῦ τοιοῦτου προσωμοίξων πρὸς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνίου, πρὸς δὲ ὑπ' ὅψι λαμβανόμενου τοῦ φραγκικοῦ τύπου καίτοι καλυπτομένου ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Βυζ. τέχνης, ἄγεταί τις ἀδιστακτικῶς νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἠγέρθη ἐπὶ φραγκοκρατικῆς κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Οἱ λοιποὶ παλαιοὶ χριστιανικοὶ ναοὶ τῆς π. διαφέρουσι μεταξύ των. Ἐν αὐτοῖς διακρίνεται ὁ τοῦ ἁγ. Νικοδήμου ὅστις παρεχωρήθη καὶ ἀνεκαινίσθη ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, διὰ τὸν τροῦλλον του καὶ τὴν ἐν γένει στέγασίν του. Θεωρεῖται ἔργον τοῦ 8ου αἰῶνος ἀνεγερωθὲν ὑπὸ τῆς Ἀθηναίας αυτοκρατορίας Εἰρήνης, καίτοι ἀμφίβολοι τὸ τοιοῦτον, ὡπωσδήποτε ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν ὁ μᾶλλον πλησιάζων πρὸς τὴν καλὴν τῆς Βυζαντιν. τέχνης ἐποχὴν, τῶν λοιπῶν ἐν Ἀθήναις ναῶν. Ὁ τελειότερος ἐν Ἑλλάδι τύ-

πος σώζεται εἰς τὸν παρόντα ναὸν, τὸν τοῦ Δαφνίου, τὸν τῆς μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, καὶ τὸν τοῦ Ἀγ. Νικολάου ἐν Μιστρά. Ὁ τῆς Καπνικαρέας διακόπτων τὴν ὁδὸν Ἐρμου, διασώζεται καλῶς καὶ ἀποτελεῖ καλὸν τῆς ἐποχῆς ὑπόδειγμα, πλὴν καταστρέφεται διὰ τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα προσθήκης ναυίδιου ἢ παρεκκλησίου πρὸς Β. καθὼς καὶ προνάου πρὸς Μ., ἅτινα χάριν τῆς καλλισθησίας δεόν να καταδαφισθῶσιν. Ὁ τῶν ἁγ. Θεοδώρων, τοῦ ἰδίου τύπου, κείμενος ΜΔ. τῆς πλατείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἐστὶν ὁ κάλλιον σωζόμενος πάντων διατηρούμενος ὡς εἶχε, ἀλλὰ πάντων τούτων τῶν ναῶν αἱ ἐσωτερικαὶ τοιχογραφίαι καὶ διακοσμήσεις ἐκαλύφθησαν δι' ἐπιχρίσεων. Ὁ ναὸς οὗτος ἐκτίσται ἐκ λελαξευμένων λίθων μετ' ἐμβληθειῶν σειρῶν ἐξ ὀπιοπλίνθων ὡς ὁ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου. Ὁ ναὸς τοῦ μεγάλου Μοναστηρίου ἀνήκει εἰς τὴν 11ην ἑκατονταετηρίδα. Ἐπὶ τῆς προσόψεως διακρίνονται ἴχνη συνδέσμου ξυλίνης στέγης δι' ἧς ἐκαλύπτετο πρόναος ἐκ ξύλου. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Φιλίππου δεικνύει πορφυρῶς τὴν ἐπίδρασιν τῆς δυτικῆς τέχνης ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς. Ἐνώ τοῦ ὑπερθύρου ἐν κόγχῃ ὑπάρχει τοιχογραφία τοῦ ἐπωνύμου ἁγίου. Ἐπίσης τοιχογραφίαι ἐν ὑγρῷ σώζονται ἐν τῷ ἐρειπωθέντι ναῷ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ὀλίγον ἄνωθεν κειμένου τοῦ Ὁρολογίου τοῦ Κυρρήστου. Ὁ ναὸς τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ἐν τῷ 4ῳ τμήματι ὑπῆρχεν ὠραῖον ὑπόδειγμα τέχνης προσμοιαζούσης πρὸς τὸν ἐν Ραβέννῃ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθέντα ναὸν τοῦ Ἀγ. Βιτάλη, θεωρεῖται δὲ παρὰ τισὶ καὶ ὡς βαπτιστήριον, ἀτυχῶς τὸ πλεῖστον κατεστράφη ἐπὶ τῷ λόγῳ εὐρύσεως ὑπὸ ἀμαθῶν ἐπιτρόπων. Τὸ τοιοῦτον ἔλαβε χώραν καὶ διὰ τόντων Ταξιαρχῶν, κα

θὼς καὶ δι' ἄλλους τινάς. Παρὰ τὸν νεώστικ ἀνεγερθέντα οἶκον τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, σώζονται τὰ ἐρείπια ναΐσκου εἰς μνήμην τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου, ἢ τῆς Φιλοθέης καλουμένου, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ μονασίας ὁσίας Φιλοθέης. Ἐν τῷ σωζομένῳ σηκῷ τοῦ ναΐδριου τούτου φαίνονται ἴχνη ἀγιογραφίας ἐκ κιτρίνου καὶ ἐρυθροῦ χρώματος ἀρκούντως καλῆς ἴχνογραφῆσεως. Ὡς ἐκ τῆς φαινομένης παλαιᾶς λιθίνης βάσεως, φαίνεται ὅτι ὁ ναῖσκος οὗτος κατεῖχε μέρος ἀρχαιοτέρου ναοῦ, ὅστις ὑπῆρξε βασιλική, τέχνης ὁμῶς οὐχὶ καλῆς ὡς δείκνυται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀτελοῦς κατασκευῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τριῶν ἀψίδων αἵτινες ἦσαν πολυγωνικαί. Ἐκτὸς τῶν τοιχογραφιῶν, ὁ ναῖσκος οὗτος ἐστὶ κατὰ ῥυθμὸν ἄτεχνος καὶ ἐποχῆς καταπτώσεως τέχνης, ἄπορον δὲ διατὶ ἀνακινιζεται σήμερον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀρχετύπου σχεδίου, ἀφοῦ τὸ τοιοῦτον δὲν γίνεται πρὸς διατήρησιν τῶν τοιχογραφιῶν αἵτινες βεβαίως θὰ κλυθῶσι δι' ἐπιχρίσεως, ἐνῶ τὸ γενικὸν σχέδιον δὲν εἶναι βεβαίως ἄξιον διατηρήσεως, ἄλλως καταλαμβάνον μέρος μόνον τῆς ἀρχαιότερας βάσεως, δὲν ἐπιβάλλει τὴν ὡς εἶχεν ἀνακινήσιν του πλειότερον τῆς ἀνεγέρσεως ὅπως νέου καταλλήλου πρὸς τὸν σημερινὸν σκοπὸν.

Δυτικῶς τοῦ Ὁρολογίου Κυρρήστου ὑπάρχει παλαιὸν Τζαμίον ὅπερ χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη στρατοῦ. Τοῦτό ἐστι τὸ ἐπὶ Τουρκίας γνωστὸν Φετιχὲ Τζαμί, ἢ Τζαμίον τοῦ πορθητοῦ. Γνωστὸν ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῆς π. καὶ μεταποίησιν τοῦ Περθενώνος εἰς Τζαμίον, ὁ σουλτάνος Μωάμεθ ἐπιστρέφων ἐκ Πελοποννήσου ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του ταύτην μετεποίησεν εἰς Τζαμίον ἓνα τῶν ναῶν τῆς πόλεως ὀνομάσας αὐτὸ Φετιχὲ Τζαμί, καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΗΤΟΙ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΩΝ

Νομῶν, ἐπαρχιῶν, πόλεων, κωμοπόλεων, χωριῶν, ποταμῶν, ὀρέων, λιμνῶν
λιμένων, ὄρων, θερμοπηγῶν κλ. τοῦ βυσιλείου.

Ἔργον ἐξ 60—70 τυπογρ. φύλλων εἰς μέγα 8ον

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Κατὰ φυλλάδιον ἐκ δύο τυπογρ. φύλλων πληρωτέων
ἅμα τῇ παρακλιθῇ πρὸς

λεπ. 60.

Προπληρωτέα συνδρομὴ δι' ἅπαν τὸ ἔργον.

Δρ. 12.

Ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προπληρωτέα εἰς

φρ. χρ. 12.

— Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ λαμβάνουσι τὰ ἐκδοθέντα φυλ.

-- Ὁ ἐπιθυμῶν τὴν ἐγγραφήν τοῦ ὡς συνδρομητοῦ ἀποτείνεται πρὸς τὸν
ἐκδότην.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς

Τὸν Συντάκτην τοῦ ἀνωτέρω ἔργου

Κύριε

Ἐσωκλείω . . . φρ. . . . διὰ

συνδρομὰς εἰς τὸ Γεωγραφικόν

Λεξικόν τῆς Νεωτ. Ἑλλάδος, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ στέλλετε . . . ἀντίτυπα
εἰς τὴν ἐξῆς Διεύθυνσιν

Πρὸς τὸν Κύριον

Εἰς

Κύριον Ν. Σολωμὸν

ὁδὸς Πανεπιστημίου, οἰκία Σγλίμαν ἀριθ. 10.

ΕἰΣ ΑΘΗΝΑΣ
